

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

BMI0028

សម្ភាសន៍ជាមួយ មុត រាម ភេទស្រី អាយុ៥៥ឆ្នាំ

មុខងារសម័យខ្មែរក្រហម: សិល្បៈមជ្ឈិម

ស្រុកកំណើតនៅភូមិព្រែកអង្គរថ្មី ឃុំជីក្រែង ស្រុកជីក្រែង ខេត្តសៀមរាប

រស់នៅភូមិវត្តចាស់ ឃុំម៉ាឡៃ ស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ថ្ងៃ១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

សម្ភាសដោយ សោម ប៊ុនថន

០១:៤៥:១៥

៤២ទំព័រ

ប៊ុនថន : ម៉ែឈ្មោះអី?

រាម : មុត រាម ។

ប៊ុនថន : ម៉ែស្រុកកំណើតនៅភូមិឃុំអី?

រាម : នៅខេត្តសៀមរាប ឃុំជីក្រែង ភូមិព្រែកអង្គរថ្មី។

ប៊ុនថន : ស្រុក?

រាម : ជីក្រែង ។

ប៊ុនថន : ម៉ែមានបងប្អូនប៉ុន្មាននាក់?

រាម : បងប្អូន៧នាក់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែកូនទីប៉ុន្មាន?

រាម : ខ្ញុំកូនទី៧ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែមានប្អូនរៀនទេ?

រាម : អត់ប្អូនរៀនបន្តិចទេ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែចូលសិល្បៈនៅឆ្នាំប៉ុន្មាន?

រាម : ៧០ គត់ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះគេរើសចូល?

រាម : អត់រើសចូលទេ ។ កាលនោះបងខ្ញុំជីវិតមួយវាចូលធ្វើខ្មែរក្រហម ដល់ពេលនេះទៅ មែនខ្ញុំ
ពូកែវាយខ្ញុំពេក វាមកយកខ្ញុំទៅ ។

ប៊ុនថន : បងជីវិតមួយស្រី ឬប្រុស?

រាម : ស្រី ។
 ប៊ុនថន : គាត់អាយុច្រើនជាងមីង?
 រាម : ច្រើន ។
 ប៊ុនថន : គាត់ខាងអី?
 រាម : ខាងសិល្បៈ ។
 ប៊ុនថន : គាត់ចូលមុន?
 រាម : ចូលមុន ។
 ប៊ុនថន : គាត់នៅរស់ទេរាល់ថ្ងៃ?
 រាម : នៅរស់ រហូតសព្វថ្ងៃនេះ ។
 ប៊ុនថន : រស់នៅណា?
 រាម : រស់នៅសៀមរាប នៅស្រុកខ្ញុំ នៅជីក្រែង ។
 ប៊ុនថន : គាត់ឈ្មោះអី?
 រាម : ឈ្មោះ រឿន
 ប៊ុនថន : ត្រកូលគាត់ឈ្មោះអី?
 រាម : ត្រកូលគាត់ឈ្មោះអីទេ ខ្ញុំមិនសូវចាំដែរ ។
 ប៊ុនថន : គាត់រស់នៅភូមិឃុំអីដែរ?
 រាម : ភូមិជាមួយគ្នា ភូមិព្រែកអង្ករថ្មី ។
 ប៊ុនថន : កាលគាត់ហៅមីងទៅ មីងអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ?
 រាម : កាលហៅខ្ញុំទៅអាយុទើបនឹង ១០ ឆ្នាំ ។
 ប៊ុនថន : នៅក្មេងតូច?
 រាម : តូច ខ្ញុំចេះតែទៅ ។
 ប៊ុនថន : គាត់មកហៅមីង?
 រាម : បា ។
 ប៊ុនថន : ម៉ែឪមីងដឹងទេ?
 រាម : ម៉ែឪអត់ដឹង លួចទៅ ម៉ែខ្ញុំទៅស្រែ ។ ប៉ុនបងប្រុសខ្ញុំដឹងគាត់មិនឲ្យទៅទេ តែខ្ញុំចេះស ។
 ប៊ុនថន : បងប្រុសមីងឃាត់?
 រាម : ឃាត់ឲ្យទៅទេ ប៉ុនខ្ញុំចេះតែទៅ ។

ប៊ុនថន : ក្រោយមកមួយម៉ឺនដឹងទេ?

រាម : ដឹងគាត់អត់ទៅតាម ។ ទៅតាមក៏ខ្ញុំអត់ហ៊ានមកដែរ ខ្លាចគាត់វាយ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានគាត់វាយម៉ឺន?

រាម : ម៉ែខ្ញុំ ដីវភាពគាត់លំបាកលំបិន គាត់ហត់ពេកអីចឹង គាត់ចេះតែវាយ ។

ប៊ុនថន : ប្រើធ្វើការ?

រាម : ពេលធ្វើការ យើងធ្វើអីអត់ទាន់ចិត្តគាត់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនអត់ចង់នៅទៅជាមួយបងដីដូនមួយ?

រាម : ទៅជាមួយបងដីដូនមួយ ។

ប៊ុនថន : ទៅនៅណា?

រាម : នៅសៀមរាប ប៉ុននៅក្នុងមន្ទីរ នៅក្នុងមន្ទីរស្វាលោត នៅក្នុងព្រៃ ។

ប៊ុនថន : គេហៅ?

រាម : ហៅមន្ទីរស្វាលោត នៅក្នុងព្រៃ ម៉ាជំនាន់យើងខ្មែរក្រហម យើងនៅក្នុងព្រៃ ។ ពេលយើងចេញសម្លែងមក យើងចេញមកនៅតាមភូមិ សម្លែងចប់យើងចូលទៅក្នុងមន្ទីរវិញ ។

ប៊ុនថន : គាត់ជាប្រធានខាងជ្រើសរើស(បងដីដូនមួយ)?

រាម : ប្រធានជ្រើសរើស ។

ប៊ុនថន : ប្រធានខាងសិល្បៈ?

រាម : ប្រធានគេហ្នឹងប្រុស ឈ្មោះ ពូមុញ ។ តែដល់ស្រីហ្នឹងគាត់ដូចជាអនុអីចឹង ជាសមាជិកសាខារបស់គាត់ ។

ប៊ុនថន : មន្ទីរស្វាលោតនៅទីរួមខេត្ត?

រាម : ខេត្តសៀមរាប ប៉ុននៅភូមិពង្រ ម៉ាជំនាន់ដីក្រែង ប៉ុនមកលើទៀត គេហៅភូមិពង្រ ។

ប៊ុនថន : ឃុំម៉ឺនចាំទេ?

រាម : អត់ចាំឃុំទេ ។

ប៊ុនថន : នៅស្រុកស្អីវិញ?

រាម : មិនដឹងនៅស្រុកស្អីទេ ។ វាមិនខុសពីស្រុកដីក្រែងទេ ស្រុកនេះស្រុកតែមួយ តែស្រុកវាធំ

ប៊ុនថន : ឆ្ងាយពីផ្ទះទេ?

រាម : ឆ្ងាយពីផ្ទះ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនមកដល់ដំបូងធ្វើអី?

រាម : ខ្ញុំមកគេមានឲ្យធ្វើអីដឹង ឲ្យតែហាត់សិល្បៈ ព្រោះកន្លែងហ្នឹងមានចូលធ្វើស្តី ។ កន្លែងហ្នឹងសម្រាប់ហាត់សិល្បៈ មានតែប៉ុណ្ណឹងអត់មានឲ្យធ្វើអីទេ ស្រែចំការក៏អត់បានធ្វើដែរ ។ តែមានថ្ងៃណាយើងទំនេរអី គាត់ឲ្យយើងទៅកាប់ចំការតិចតួច ដាំបន្លែបន្តិចហូបខ្លួនឯងខ្លះ មានប៉ុណ្ណឹង ។

ប៊ុនថន : មានច្រើនទេ?

រាម : ច្រើនដែរ ។ គ្នាច្រើនដែរ គ្នាប្រហែលជាប់១០០ នាក់ ។ ហ្នឹងតែអង្គភាពសិល្បៈ តែសងខាង ពួកយោធាគេនៅជុំវិញ ។

ប៊ុនថន : ទំនាក់ទំនងគ្នាជាមួយយោធាធម្មតា?

រាម : និយាយទាក់ទងគ្នាធម្មតា ។ ពេលគេមានការអាសន្នក្រុក គេទាក់ទងគ្នា គេប្រាប់យើងកន្លែងសិល្បៈឲ្យប្រយ័ត្នប្រយែង ដូចពេលទាហានខ្មែរឡើងវាយ ។

ប៊ុនថន : ខាងយោធាគ្រប់គ្រងដោយឡែកពីសិល្បៈ?

រាម : គ្រប់គ្រងដោយឡែក ។

ប៊ុនថន : ពីណាអ្នកគ្រប់គ្រង?

រាម : ខាងយោធាខ្ញុំមិនសូវស្គាល់ទេ ប៉ុន្តែនៅមិនឆ្ងាយគ្នា ។ ចេញចូលបាន ទាក់ទងគ្នាបានមេៗ គេ ។

ប៊ុនថន : ខាងសិល្បៈមានប្រុសៗ?

រាម : ប្រុសស្រីធម្មតា ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្តែពេលស្នាក់នៅយ៉ាងម៉េចដែរ?

រាម : ស្នាក់នៅកន្លែងខុសគ្នា កន្លែងប្រុសៗផ្សេង កន្លែងស្រីៗផ្សេង រោងខុសគ្នាទាំងអស់ ។ គ្រាន់តែយើងហាត់រាំក្រៅទៅយើងមកជុំគ្នា តែប៉ុណ្ណឹងឯង ។

ប៊ុនថន : មានក្រុសារទេអ្នកសិល្បៈ?

រាម : ភាគច្រើនអត់មានទេ ។

ប៊ុនថន : បងដឹងដូចម្តេចអ្នកមិនក៏អត់មានដែរ?

រាម : គាត់អត់ទាន់មាន ។

ប៊ុនថន : កាលនោះអាយុគាត់ប៉ុន្មាន?

រាម : កាលនោះអាយុគាត់ខ្ពស់២០ ជាងហើយ ។

ប៊ុនថន : មិនហាត់យូរទេ?

រាម : ហត់យូរដែរ ហត់ទំរាំតែយើងចេះ ហត់ជាប់មួយខែទៅពីរខែបានយើងចេញទៅសម្តែង
បាន ។

ប៊ុនថន : ហត់ពីអីខ្លះ?

រាម : ហត់ពីរបាំយោធា និរន្តរ៍របាំជនយើង ខ្លាហរណ៍ថា យើងវិបល្លាស ធ្វើដល់ ស្ត្រី
ដក ។

ប៊ុនថន : ហត់ធ្វើកាយវិការ?

រាម : ហត់ធ្វើកាយវិការ ។

ប៊ុនថន : ចុះច្រៀងមានហត់ទេ?

រាម : ច្រៀងក៏គេអ្នកច្រៀងផ្សេង អ្នកគេសម្លេងបាន គេច្រៀងទៅ ហើយខ្ញុំសម្លេងមិនសូវបាន
អ្នកខាងរបាំទៅ ។

ប៊ុនថន : គ្រូបង្ហាត់ត្រូវជាម៉ឺនរបស់ម៉ឺន?

រាម : ម៉ឺនខ្ញុំមួយ ហើយនឹងបង ហាន ស្រីនឹងមួយ មានពីនាក់ហ្នឹងអ្នកបង្ហាត់ ។ ឆ្នៃកាយវិការ ។

ប៊ុនថន : គាត់ធ្លាប់ហត់ពីមុនទេ បងដឹងរូបរបស់ម៉ឺន?

រាម : គាត់អត់ដែលចេះទេពីដើម គាត់ទើបនឹងចេះពេលខ្មែរក្រហមចូល ។

ប៊ុនថន : គាត់ដែលរៀនសាលាសិល្បៈ?

រាម : អត់ដែលទេ ។

ប៊ុនថន : គាត់ចេះមកពីខាងសិល្បៈ?

រាម : គាត់ច្នៃតាមកន្លែងសាច់របាំ ចម្រៀង ធ្វើកាយវិការតាមខ្លឹមសាររបាំ ចម្រៀង ចេះតែ
ធ្វើទៅ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺន ហាន នោះគាត់ប្រធានដែរ?

រាម : បង ហាន ជាសមាជិក ។

ប៊ុនថន : ប្រុសៗមានបង្ហាត់ទេ?

រាម : ប្រុសៗមានពីរនាក់ដែរ ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះអីខ្លះ?

រាម : ឈ្មោះ វុធិ មួយ ហើយឈ្មោះ ចេក មួយ ។

ប៊ុនថន : គាត់នៅរស់ទេសព្រំថ្ងៃនេះ?

រាម : អត់ដឹង បែកគ្នាអស់បឹង ដឹងរស់ដឹងស្លាប់ ។

ប៊ុនថន : ចុះ ហាន នៅរស់ទេ?

រាម : អត់ដឹងដែរ បែកគ្នាអស់ ។ ខ្ញុំដឹងតែបងដឹងដូនមួយ កាលខ្ញុំទៅលេងដូះឥឡូវវា កាត់នៅ ដឹង តែប៉ុណ្ណឹង ដុតតែពីនោះមិនដឹងជាយ៉ាងណាយ៉ាងណា ។

ប៊ុនថន : មិនទៅហាត់នោះចូលចិត្តខាងសិល្បៈទេ?

រាម : ធម្មតា ចូលចិត្តដែរ ។

ប៊ុនថន : មានចំណង់ចំណូលចិត្តទេ?

រាម : និស្ស័យយើងខាងណឹង តាមនិស្ស័យរបស់យើងក្មេង ។

ប៊ុនថន : ក្រៅពីហាត់មិនធ្វើអីទៀត?

រាម : ក្រៅពីហាត់ អត់មានធ្វើអីទេ កាប់ចំការបន្តិចបន្តួច ដាំបន្លែបន្តិចរហូតដល់ខ្លួនឯង នៅការ ពារអង្គភាពខ្លួនឯង អត់មានធ្វើអីទេ ។

ប៊ុនថន : គេហៅអង្គភាពអីវិញ?

រាម : តំបន់៣៥ ។

ប៊ុនថន : សិល្បៈ ?

រាម : សិល្បៈតំបន់៣៥ ។

ប៊ុនថន : មិនហាត់អំបិញមិញរយៈពេលប៉ុន្មាន?

រាម : ប្រហែលជាពីរខែ ។

ប៊ុនថន : ហាត់ហើយមិនមានទៅសម្តែងនៅណា?

រាម : ទៅខាងអីសៀមរាប ទៅខាងភ្នំគូលែន ទៅខាងវ៉ារិន ។ ទៅច្រើនកន្លែងណាស់ បើតាម សម្តែងទៅក្របកន្លែង ។ កន្លែងណាគេធ្វើមិទ្ធិ គឺទៅក្របកន្លែង ។ ឡានគេមកដឹកយកទៅ អត់មានឡាន យើងដើរទៅ ។

ប៊ុនថន : ដើរម៉េចបើឆ្ងាយ?

រាម : ឆ្ងាយដូនណាយើងដើរមួយយប់មួយថ្ងៃ ដេកផ្លូវ ។ យើងដើរ ដេកតាម ដល់ចូលដល់ដូះ ប្រធានភូមិណាមួយគេទទួលខុសត្រូវ យើងសុំគេសម្រាក បាយទឹកនៅនឹង គេធ្វើបាយទឹក ឲ្យយើងហូបឆ្អែត ។ ព្រឹកឡើងយើងលាគាត់ចេញដំណើរទៀតទៅ មានគេអ្នកនាំផ្លូវ ។

ប៊ុនថន : មិនមែនដើរតាមផ្លូវជាតិទេ?

រាម : ដើរកាត់តាមផ្លូវលំយើង គ្មានតាមផ្លូវជាតិទេ ។

ប៊ុនថន : ទៅច្រើនទេពេលសម្តែងម្តងៗ ?

រាម : ច្រើនដែរ គ្នា៥០-៦០នាក់។

ប៊ុនថន : ទៅទាំងអស់?

រាម : អត់ទេ មានអ្នកនៅចាំមន្ទីរខ្លះ។ ទៅតែអ្នករាំ អ្នកចម្រៀង អ្នកលេងរឿង ហើយអ្នកភ្លេង។ ដូចជាមួយឡានអស់ហើយ ហើយមួយឡានទៀតដឹកសម្ភារៈដូចជាឆាក។

ប៊ុនថន : ទៅសម្តែងម្តងៗយូរទេ?

រាម : ទៅសម្តែងជូនណាមួយខែបានចូលមកមន្ទីរវិញ ដើរលេងក្របកន្លែងដែរ វាច្រើនដែរ។

ប៊ុនថន : មីទ្រីមានពីណាខ្លះមកចូលរួម?

រាម : ជូនណា អី អៀង សារី គាត់ចូលរួម។ យើងធ្វើមីទ្រី គាត់ចូលរួម អី ខៀវ សំផន អី ធ្មុច ហ្នឹង។ ប៉ុន្តែគាត់ទៅយ៉ាងណាយ៉ាងណា ខ្ញុំអត់ដឹងដែរ។

ប៊ុនថន : អី ធ្មុច ហ្នឹង ឈ្មោះគាត់អី?

រាម : នាមត្រកូលគាត់ខ្ញុំមិនស្គាល់ដែរ។

ប៊ុនថន : គាត់ធ្វើអីកាលនោះ?

រាម : គាត់ក្តាប់ខាងភូមិភាគ៣០៤ យើងខាងកំពង់ចាម។

ប៊ុនថន : គាត់ក្របក្រងខាងមីនទេ?

រាម : អី ធ្មុច ក្របក្រងទាំងភូមិភាគ៣០៤ ទាំងសិល្បៈ។

ប៊ុនថន : ទាំងក្រុមមីន?

រាម : បាទ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំចល័តចុះឡើង មកខាងសៀមរាបផងចឹង។ ខ្ញុំទៅរៀនភាគ រៀននៅតំបន់ភូមិភាគ៣០៤ចឹងទៅ ខាងនេះគេក្របក្រងខ្ញុំ។ ខ្ញុំរៀនខាងនេះមួយឆ្នាំពីរឆ្នាំ បានខ្ញុំត្រឡប់មកវិញ។ ត្រឡប់មកវិញ បានខ្ញុំមកបង្ហាត់តំបន់៣៥ ខាងសៀមរាបវិញ។ ដល់ពេលវាយបែក ១៧ មេសា ដល់ហើយគេក៏ជ្រើសរើសនារីសិល្បៈទៅនៅភ្នំពេញ។ ថាទៅខ្ញុំនៅសិល្បៈរហូត អត់មានបែងបែក ឆ្ងេចឆ្ងាចទៅណាទៅណា អត់ទេ។

ប៊ុនថន : មីនសម្តែងនៅសៀមរាប បានទៅណាខ្លះ ភ្នំក្នុងលែន?

រាម : ទៅភ្នំក្នុងលែន ទៅវ៉ារិន ទៅសសរស្តម ទៅដល់កំពង់ធំ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនចាំស្រុកចាំភូមិទេ យូរពេក។

ប៊ុនថន : ដើរសម្តែងចល័ត?

រាម : បាទ។ ចល័តចុះចល័តឡើង បើដើរមកភ្នំក្នុងលែន ដើររហូតតែម្តងឡើងភ្នំ ឡើងលើភ្នំ។

ប៊ុនថន : ទៅកន្លែងទឹកជ្រោះរាល់ថ្ងៃ?

រាម : បា ទឹកជ្រោះ ដើរឡើងទៅលើនោះ ។
 ប៊ុនថន : ដើរពី?
 រាម : ដើរចេញពីមន្ទីរទៅ យើងដើររូបត អត់មានឡានដឹះ ។
 ប៊ុនថន : រយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃបានដល់លើភ្នំកូលែន?
 រាម : រយៈពេលមួយយប់មួយថ្ងៃដល់ ។
 ប៊ុនថន : ដើរខ្លួនទេ?
 រាម : ស្តាយសម្ភារៈ ជួយស្តាយគ្នា យើងអត់មានអីដឹក ។ ខ្លះចែកគ្នាស្តាយឆាក ខោអាវ
 ប្រដាប់ប្រដារយើងស្លៀកពាក់ ។
 ប៊ុនថន : សម្តែងយ៉ាងម៉េចព្រោះទំរាំទៅដល់អស់កម្លាំង ឬសម្រាកសិនបានចាប់សម្តែង?
 រាម : ជូនណាទៅដល់យប់អីចឹង ស្តែកឡើងចាប់ផ្តើមសម្តែង ។ ពេលទៅសម្តែងនៅកំពង់សោម
 ៧យប់ ៧ថ្ងៃអត់មានបានឈប់ទេ ទាំងយប់ ទាំងថ្ងៃ សម្រាកបានតែពេលហូបបាយ
 បន្តិចៗ ហើយចាប់ផ្តើមសម្តែងទៀត ។
 ប៊ុនថន : សម្តែងឲ្យពិណមើល?
 រាម : សម្តែងឲ្យពួកទ័ព គេធ្វើមន្ទីរ អាហ្នឹង៧យប់ ៧ថ្ងៃ ។
 ប៊ុនថន : នៅសៀមរាបសិល្បៈតំបន់រយៈពេលប៉ុន្មាន បានម៉ឺងផ្លាស់ទៅកន្លែងផ្សេង?
 រាម : ខ្ញុំនៅមន្ទីរសៀមរាបប្រហែលបាន៥ឆ្នាំ បានខ្ញុំឡើងមកភាគទៀត ។
 ប៊ុនថន : ភាគទៅណាវិញ?
 រាម : ភាគ៣០ ៤មកសិល្បៈ ។
 ប៊ុនថន : នៅខេត្តណា?
 រាម : នៅខាងកំពង់ចាម ។
 ប៊ុនថន : គេហៅមន្ទីរសិល្បៈភាគ?
 រាម : សិល្បៈភាគ ។ កាលនោះមានសិល្បៈតំបន់ សិល្បៈភាគ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺងឡើងមកតំបន់ ឡើងមកភាគ?
 រាម : បា បានមកភាគហើយ បានទៅតំបន់វិញ ។ មកតំបន់វិញ បានបែកយើងឡើងមកសិល្បៈ
 មជ្ឈិមនៅនឹងភ្នំពេញ ។
 ប៊ុនថន : ទៅសិល្បៈភាគច្រើនទេ?
 រាម : អត់ទេ ទៅក្នុង៥នាក់ ប្រុសៗ៣នាក់ ស្រី២ ។

ប៊ុនថន : ម៉ង់ហើយនឹងពិណាទៀត មានចាំឈ្មោះទេ?

រាម : មីនោះស្លាប់បាត់ហើយ ឈ្មោះ លាង ។

ប៊ុនថន : ចុះប្រុសៗ ?

រាម : ប្រុសមាន៣នាក់ យ៉ាវ ដែលខ្ញុំដាំអំបិញមិញ រិន មួយ ហើយអីឡេមួយទៀត ប៉ុន្តែកនោះឈឺសន្ធឹស្រាប់អស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : គេរើសចេញតែម្តង?

រាម : បា គេរើសឲ្យយើងទៅរៀន ដូចជា អាចក្តាប់ ។ ប្រុសពីរបីនាក់ គេក្តាប់ខាងភ្នែង ហើយម្នាក់ទៀតស្រីជាមួយខ្ញុំមិត្ត លាង គាត់ក្តាប់ខាងចម្រៀង ហើយខ្ញុំក្តាប់ខាងរាំ ។

ប៊ុនថន : ម៉ង់ពូកែ ដូចជាអ្នកជ្រើសចេញទាល់តែអ្នកមើលទៅ...?

រាម : គេអាចទុកចិត្តប្រើការកើត ។

ប៊ុនថន : មើលទៅល្អជាងគេ សម្តែង?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ១០០ នាក់ហ្នឹងរើសចេញតែ៥ នាក់?

រាម : តែ៥ នាក់ ។ ខ្ញុំទៅហ្នឹងប្រហែលជាប់ពីរឆ្នាំ បានគេឲ្យខ្ញុំមកបង្ហាត់គេនៅតំបន់៣៥ វិញមក ។

ប៊ុនថន : ម៉ង់ទៅសិល្បៈភាគជាមួយពិណា?

រាម : ជាមួយ ផុច ។

ប៊ុនថន : គាត់ក្របក្រងនៅមន្ទីរនោះ?

រាម : បា គាត់ក្របក្រងសិល្បៈភូមិភាគ៣០៤ តែបន្ទាប់ពីគាត់មក មានឈ្មោះ ចន្ទ្រា ប្រុស ។ ប៉ុន្តែឡូវមិនដឹងទៅណាទៅណាទេ បែកគ្នាអស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : គាត់អនុប្រធាន?

រាម : អនុប្រធាន ។

ប៊ុនថន : ខាងសិល្បៈ?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : មន្ទីរសិល្បៈភាគនៅស្រុកណា?

រាម : ដឹងតែនៅកំពង់ចាម ម៉ាជួរស្រុកចំការលើ ។

ប៊ុនថន : អត់ដឹងភូមិទេ?

រាម : អត់ដឹងភូមិទេ ព្រោះនៅក្នុងមន្ទីរ ព្រៃ ។ នៅតំបន់៣៥ ក៏នៅក្នុងមន្ទីរ ក្នុងព្រៃ ហើយទៅ នៅនោះក៏នៅក្នុងមន្ទីរក្នុងព្រៃដែរ ភូមិនៅឆ្ងាយៗ ។ ដល់ពេលយើងចេញចូលទៅសម្តែង បានយើងចូលដល់ភូមិ ។

ប៊ុនថន : អ្នកមិនទៅដល់មន្ទីរភាគនោះគ្នាច្រើនទេ?

រាម : ទៅគ្នា៥ នាក់ ។

ប៊ុនថន : ទៅដល់នោះ មានអ្នកនៅទីនោះទេ?

រាម : នៅនោះច្រើនដែរ អង្គភាពសិល្បៈ គេ ។ នៅនោះប្រហែលជាប់ជាន់១០០ នាក់ ។ ប៉ុន្តែនៅ កន្លែងនោះ ពេលតំនែរគេកាប់ដីលើករងដីឡូង គេដាំដំឡូង ។

ប៊ុនថន : ក្រៅពីហត់?

រាម : បាទ ។ តែឲ្យវាយ៉ាប់យឺន ដូចជាមិនមានពេលយ៉ាប់ទេ ។

ប៊ុនថន : ពីណាអ្នកបង្ហាត់មីន ទៅដល់ភាគ?

រាម : ទៅភាគនោះ អ្នកនៅនោះ ពួក ធី ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះគាត់ ធី?

រាម : ធី ប៉ុន្តែបែកគ្នាអស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : ធី ប្រធានមន្ទីរ?

រាម : អ្នក ដូចជាមិនមែនប្រធានមន្ទីរទេ ដូចជាសមាជិក ។

ប៊ុនថន : ប្រុស ឬក៏ស្រី?

រាម : ស្រី ។

ប៊ុនថន : គាត់ម្នាក់ហ្នឹងបង្ហាត់ទាំងអស់ដូចខាងច្រៀង...?

រាម : គាត់ខាងរាំ ។

ប៊ុនថន : បង្ហាត់មីន?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : ចោះខាងច្រៀងសម្តែង?

រាម : ខាងច្រៀងអត់មាននរណានៅទេ ។ មានដែរដូចជា អ្នកខាងច្រៀងខាងអី ប៉ុន្តែបែកគ្នាអស់ ហើយ ។ អ្នកនៅហ្នឹងអត់មានពីណាចូលមកនៅយើងទេ អត់មាន ។

ប៊ុនថន : បែកទាំងអស់?

រាម : បែកបាក់អស់ តែពួកខ្ញុំក៏អត់មានដែរ បែកអស់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនចេះពីនេះស្រាប់ ដល់ហត់នៅនោះ?

រាម : យើងចេះពីនេះខ្លះទៅ យើងចង់ក្តាប់រាំក្តី ក្រែងគេនោះបានល្អៗជាងយើងនៅនេះ ហ៊ី យើងបានពីនោះល្អមកបង្កាត់គេនៅទីនេះទៀត តៗគ្នា ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនបានចេញទៅសម្តែងទៀតទេពេលទៅភាគ?

រាម : ទៅភាគនោះ ទៅសម្តែងហ្នឹងគេទៀតទៅ ចូលរួមរាំរាំជាមួយគេទៀតទៅ ។

ប៊ុនថន : សម្តែងពេលណា ពេលមានកម្មវិធី?

រាម : ពេលធ្វើមិទ្ធិ គេបើកសន្និបាត ។

ប៊ុនថន : ទៅកន្លែងណាខ្លះ?

រាម : ទៅខាងនោះ ខ្ញុំអត់សូវចាំភូមិ អត់សូវស្គាល់ ។

ប៊ុនថន : ច្រើនកន្លែងទេ?

រាម : ច្រើនកន្លែង ។

ប៊ុនថន : កំពង់ចាម?

រាម : បាទ ដើរច្រើនកន្លែង ប៉ុន្តែអត់សូវចាំ ។

ប៊ុនថន : មិទ្ធិនោះ អីៗគាត់ចូលរួមដដែល ឬអ្នកផ្សេងៗទៀត?

រាម : មានអ្នកផ្សេងៗ ប៉ុន្តែអត់ស្គាល់គេ ។ ដូចអី ខ្សែវ សំផន អី អៀង សារី ពាល់តែង កម្មវិធីសំខាន់បានគាត់បើកមិទ្ធិ ឬសន្និបាតអីមួយចឹងទៅ ។ គាត់ចូលរួមនឹងយើង ។

ប៊ុនថន : ប្រធានសិល្បៈដូចជា ធុច គាត់ដែលមកមើលសម្តែងទេ?

រាម : មើល ដល់អីចឹងគាត់មកមើល ។

ប៊ុនថន : ចុះមកមើលពេលហត់?

រាម : ចុះមកមើល ។

ប៊ុនថន : គាត់អត់ចេះសិល្បៈទេ?

រាម : គាត់អត់ចេះទេ ប៉ុន្តែគាត់មកគ្រប់គ្រងភូមិភាគ៣០៤ ។ ភូមិភាគ៣០៤ វាធំដែរ មិនក្នុង ៦ណា ម៉ាក្នុងហ្នឹងនៅលើគាត់ទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះ ធុច អាយុគាត់ប៉ុន្មាន?

រាម : អាយុគាត់ច្រើនណាស់ គាត់ចាស់ហើយ ។ ម៉ាជំនាន់នោះអាយុគាត់ខ្លះ៥០ គាត់ចាស់ ហើយ ចាស់ៗហើយ ។

ប៊ុនថន : គាត់កាច ឬស្នូត?

រាម : ទេ ដូចគាត់មិនសូវជាកាច បើតាមខ្ញុំធ្លាប់ស្គាល់គាត់ មិនដែលឃើញប្រាបប្រដាជន ។
 ប៊ុនថន : ដូចជា ហាត់អីចឹង ជូនណាអ្នកធ្វើខុស អ្នកសម្តែង?
 រាម : អត់ដែលមានពួកក្រសម្តី គាត់ប្រាប់ឲ្យយើងរៀនហាត់ឲ្យទន់ភ្លន់ ឲ្យស្អាត ល្មមម៉ាយើងចូល
 ទៅអប់រំប្រដាជន ។ ឲ្យប្រដាជនជំនឿជឿជាក់មកលើយើង មានតែអីចឹង ។
 ប៊ុនថន : គាត់មិនដែលនិយាយលេងទេ?
 រាម : និយាយលេងធម្មតា ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺងទៅនោះរយៈពេលប៉ុន្មាន បានម៉ឺងមកបង្ហាត់គេនៅនេះវិញ?
 រាម : ខ្ញុំទៅនៅនោះរយៈពេលប្រហែលពីរឆ្នាំ បានខ្ញុំបកមកតំបន់៣៥ នេះវិញមក ។
 ប៊ុនថន : ៣៥ ចាស់?
 រាម : កន្លែងចាស់ ។
 ប៊ុនថន : ពេលម៉ឺងមក បងជីដូនមួយម៉ឺងគាត់នៅទេ?
 រាម : នៅហ្នឹង អត់មានទៅណាមកទេ ។ គាត់នៅតែខាងសិល្បៈនេះដែរ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺងមកជួបគាត់ និងមេចាស់ៗ របស់ម៉ឺងនៅនេះដែរ?
 រាម : រាល់ថ្ងៃ!
 ប៊ុនថន : កាលនោះ?
 រាម : កាលនៅសម្តែង មេចាស់នៅហ្នឹងទាំងអស់ ជួបជុំគ្នា អត់មានបែកគ្នាទៅណាទេ ។
 ប៊ុនថន : ចោះម៉ឺងមកលែងសម្តែង បង្ហាត់គេម្តង?
 រាម : នៅនេះ!
 ប៊ុនថន : ពេលត្រឡប់មកពីកំពង់ចាម?
 រាម : នៅកំពង់ចាម មកវិញបង្ហាត់គេម្តង ។ មកបង្ហាត់នៅតំបន់៣៥ ឲ្យគេចេះ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺងលែងចេញសម្តែង?
 រាម : សម្តែងដែរ រាំ ។
 ប៊ុនថន : បង្ហាត់គេផង សម្តែងផង?
 រាម : បា ហើយនឹងចេញទទេសនាម ។
 ប៊ុនថន : ចេញទទេសនាមម៉េច?
 រាម : យើងចេញផ្សាយ ផ្សាយជារាំ ឬចម្រៀងអីឲ្យគេ ។
 ប៊ុនថន : ផ្សាយយ៉ាងម៉េច យើងដើរផ្សព្វផ្សាយ?

រាម : យើងផ្សាយដូចយើងចេញសម្តែង យើងមិនចេញមកផ្សាយអាជ្ញាធរច្រៀងបទអីៗ រឺ បុរាណវិទ្យាទេ ។

ប៊ុនថន : ពិធីការ?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ពេលមុនចេញយើងប្រាប់គេថាបទអី?

រាម : ហ្នឹងហើយ ។ នៅសម័យនោះគេហៅយើងចេញខ្មែរសាម ។

ប៊ុនថន : ម៉ែនបង្កាត់សិស្សប៉ុន្មាននាក់?

រាម : ច្រើនដែរក្នុងអង្គភាពសិល្បៈ គ្រាន់តែអ្នករៀនជាប់គ្នាប្រហែលខ្លះ៣០ នាក់ នឹងយើងគិតតែស្រីៗ បើទាំងប្រុសទាំងអីប្រហែលខ្លះ៦០ នាក់ ។

ប៊ុនថន : ជិត១០០ នាក់?

រាម : ច្រើនដែរ ។

ប៊ុនថន : ក្រុមសិល្បៈមានកំណត់អាយុទេ?

រាម : អត់មានកំណត់ទេ ។ យើងរើសតែក្មេងៗ ចាប់ពីអាយុ១៥ ឬ១០ ទៅបង្កាត់ប្រៀន ។

ប៊ុនថន : ពិបាកទេ?

រាម : ពិបាកដែរ ទំរាំក្មេងៗ ចេះតាមយើង ស្តាប់យើង យ៉ាងដែរ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែនមកបង្កាត់នៅតំបន់៣៥ ប៉ុន្មានឆ្នាំ បានម៉ែនទៅភ្នំពេញ ។

រាម : មកយូរដែរ ទំរាំយើងបែកភ្នំពេញ ១៧ មេសា ។ ដល់ពេលបែក គេឲ្យពួកសិល្បៈមកសម្តែងនៅអង្គរវត្តមួយអាទិត្យ ។ បានមួយអាទិត្យហើយ ត្រឡប់ទៅមន្ទីរវិញ បានគេជ្រើសរើសពួកខ្ញុំប៉ុន្មាន១០ នាក់ មកសិល្បៈនៅភ្នំពេញ ។

ប៊ុនថន : សម្តែង៧យប់នៅសៀមរាប អង្គរវត្ត?

រាម : ៧យប់៧ថ្ងៃ ។ យើងសម្តែងទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ

ប៊ុនថន : ម៉ែនមានកម្លាំងសម្តែង ឬក៏ង្វាស់រវៃន្ទា?

រាម : អត់ទេ សម្តែងអ្នកដដែល ប៉ុន្តែខ្លះក៏ឆ្ងាយដែរ ចេះតែស៊ូទៅ ។

ប៊ុនថន : សម្តែងឲ្យពិណ្ឌមើល?

រាម : ឲ្យពួកទ័ព ដែលយើងវាយបែក សម្តែងនៅអង្គរវត្ត ។

ប៊ុនថន : ចុះមានភ្ញៀវអីផ្សេងទៀតទេ?

រាម : មាន មានភ្ញៀវចិន ជប៉ុន គេចូលមើលច្រើន ។

ប៊ុនថន : សម្តែងក្នុងអង្គរវត្ត?

រាម : សម្តែងក្នុងអង្គរ កន្លែងរាងហាល កន្លែងល្ខោនហ្នូនគេវាថ្វាយស្តេចពីដើម ។

ប៊ុនថន : កន្លែងដុះដើមភ្នំតា?

រាម : ហ្នឹងហើយ ។

ប៊ុនថន : គេសម្តែងពីអីខ្លះ?

រាម : កាលនោះយើងសម្តែងពីវាយបែក១៧ មេសា យើងយកជ័យជម្នះបាន ។

ប៊ុនថន : អីៗមានមកមើលទេកាលនោះ?

រាម : មក និយាយរួម ទៅសម្តែងកន្លែងណាក៏មានមុខគាត់ចូលរួមដែរ ។

ប៊ុនថន : សម្តែងដែលមានឆ្មារទេ?

រាម : ជូនណាមាន គេជួយខ្ពស់ម្តង ។

ប៊ុនថន : ខ្ពស់ជាស្តី?

រាម : មានស្តីទេ ដូចជាមេរា ក្រែម ខោអាវអីយើងរាំរែក ប្រដាប់ប្រដាសិល្បៈ ។

ប៊ុនថន : ភ្ញៀវ ឬមួយអីៗទៀត?

រាម : អីៗ ភ្ញៀវនឹងដែរ ភាគភ្ញៀវ គេជំនួយជួយមក ។

ប៊ុនថន : អ្នកមិនរូបនេះថតនៅពេលណាមីន?

រាម : អានេះខ្ញុំថតនៅឆ្នាំ៧២ អ្នកមិនឆ្នាំ៧២ទេ ។ ឆ្នាំ៧៣ កាលខ្ញុំទៅសម្តែងនៅបន្ទាយស្រី ។

ប៊ុនថន : នេះនៅប្រាសាទបន្ទាយស្រី?

រាម : ប្រាសាទបន្ទាយស្រី ។

ប៊ុនថន : កាលនោះទៅសម្តែងឆ្នាំ៧៣?

រាម : ឆ្នាំ៧០ ប៉ុន្មានដែរ ខ្ញុំមិនសូវចាំដែរ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះមីនដើរទៅ?

រាម : ដើរទៅ ។ ទៅវាជិតដែរ មិនឆ្ងាយប៉ុន្មានទេ ។

ប៊ុនថន : ពីជីក្រែងទៅបន្ទាយស្រី ប៉ុន្មានគីឡូ?

រាម : ឆ្ងាយដែរ ។ ដើរឡើងមួយព្រឹក ហើយថ្ងៃណាណីបានដល់ ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្មាននាក់កាលមួយក្រុមមីនទៅនោះ?

រាម : មួយក្រុមច្រើនដែរ សុទ្ធតែពួកសិល្បៈទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : ៥០ - ៦០ នាក់?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ទៅសម្ដែងឲ្យខាងណាមើល?

រាម : កាលនោះយើងសម្ដែងឲ្យប្រជាជន លើកទំនប់លើកអី ។

ប៊ុនថន : លើកទំនប់?

រាម : គេដឹកប្រឡាយដឹកប្រឡាយនៅបន្ទាយស្រី ហើយមានទ័ពគេចូលរួមក្នុងហ្នឹង ។ និយាយរួមទៅ ពេលយើងទៅសម្ដែងនៅកន្លែងណា គឺមានប្រជាជននៅកន្លែងហ្នឹង ហើយនឹងទ័ពគេការពារជាប់ ។

ប៊ុនថន : ការពារក្រុមសិល្បៈ?

រាម : ការពារក្រុមសិល្បៈ ការពារប្រជាជនយើង ។ ឧទាហរណ៍ ពេលសម្ដែងទៅ វាមានខ្លាំងឡើងអុកឡុកអីចឹងទៅ គេមានដាក់ខ្សែត្រៀមគេការពារជាប់ អត់មានប្រហែសទេ ។ ឲ្យតែធ្វើម៉ឺនគឺមានហើយ ការពារជាប់រហូត ។

ប៊ុនថន : កាលនោះនរណាដឹកនាំទៅសម្ដែង?

រាម : ពូ មុញ ។

ប៊ុនថន : គាត់មានរូបថតនៅក្នុងនេះទេ?

រាម : អត់ អត់ឃើញគាត់ផង ។ គាត់កម្រថតចូលជាមួយផង ។

ប៊ុនថន : សម្ដែងរយៈពេលប៉ុន្មាននៅបន្ទាយស្រី?

រាម : បន្ទាយស្រី សម្ដែងពីរយប់ពីរថ្ងៃ ។

ប៊ុនថន : សម្ដែងនៅក្នុងប្រាសាទ?

រាម : នៅកៀនប្រាសាទ គេធ្វើឆាក ។ អត់មាននៅក្នុងបន្ទាយស្រីទេ គេធ្វើឆាកនៅក្រោយបន្ទាយស្រី ។

ប៊ុនថន : ក្រោយប្រាសាទបន្ទាយស្រី?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : ស្នាក់នៅណា?

រាម : ស្នាក់នៅតាមផ្ទះប្រជាជន ។

ប៊ុនថន : សម្ដែងតែពេលយប់?

រាម : តែពេលយប់ អត់មានសម្ដែងថ្ងៃទេ ។

ប៊ុនថន : ចុះមានម៉ាស៊ីន មានភ្លើងទេ?

រាម : មានភ្លើងគេដាក់អំពូលម៉ែត ។ ដូចយើងធម្មតារាល់ថ្ងៃហ្នឹង គេដាក់អំពូលម៉ែត ដាក់ភ្នំចាច
 ពេញហ្នឹង ។
 ប៊ុនថន : ដាក់មេក្រូទេ?
 រាម : ដាក់មេក្រូអីទាំងអស់ ។
 ប៊ុនថន : ភ្លើង?
 រាម : ភ្លើងមានប្រើប្រាស់ មានគ្រប់ភ្លើងទាំងអស់ម៉ាឌុបករណ៍ ។ មានទ្រូ មានកុលអុន អត់តែ
 ព្យាណូដែលយើងយកទៅមិនរួចទេ វាឆ្ងាយ ។ មានរបស់ណាតូចៗ ដែលយើងស្តាយទៅ
 រួច ។
 ប៊ុនថន : ព្យាណូ?
 រាម : ព្យាណូអត់មានទេ ។
 ប៊ុនថន : អត់យកទៅ?
 រាម : អត់មានតែម្តង ទោះបីយកទៅ ទោះបីមានក៏យើងយកទៅមិនរួច ។ បើយើងស្តាយជាប់
 នៅនឹងខ្លួន ភាគច្រើនក៏យើងស្តាយ ។
 ប៊ុនថន : អ្នកណាកាន់ខាងហ្នឹង ស្តាយខាងហ្នឹង?
 រាម : ប៉ា អ្នកណាកាន់ខាងហ្នឹង ស្តាយអាហ្នឹងទៅ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ីបានថតច្រើនកន្លែងទេ?
 រាម : ទៅកន្លែងណាក៏ថតដែរ ។ រូបថតច្រើនណាស់ ប៉ុន្តែម៉ាតុល យួនដេញបាញ់ដេញអីនេះ
 រត់ប្រកិតប្រកិនគេព័ទ្ធជាប់ រកយកមិនបាន ។ ខ្ញុំរត់យកតែព្រះអាយុ ក្រវាត់ចោលតាម
 ទឹកអីដង ។
 ប៊ុនថន : កាលនោះមានថតតែងទេ?
 រាម : មាន ថតតែងថតអីមាន ស្បែកខោអាវពណ៌ ។
 ប៊ុនថន : នរណាអ្នកតែង?
 រាម : កាលនោះ ពេលយើងទៅសម្តែងម៉ាកន្លែងៗមាន គេអ្នកជាងថតជឿន តាមតំបន់ ។
 ខ្មោចហរណាថា យើងទៅសម្តែងនៅម៉ាឡេអីចឹង មានកន្លែងគេចាំថតជឿន ។
 ប៊ុនថន : មានអ្នកចាំថតដើរតាមក្រុមសិល្បៈ?
 រាម : អត់មានទេ ។ ពួកក្រុមសិល្បៈអត់មានអ្នកចាំខាងជំនាញថតនោះអត់មានទេមានខ្មោចហរណា
 ដូចថាពួកកាសែត ។

ប៊ុនថន : បោះនេះមានចាំថាអ្នកណាថតទេ?

រាម : ថតចាំទេ អត់ស្គាល់គេ ភាគច្រើនអត់ស្គាល់គេ បោះតែថត ។

ប៊ុនថន : បោះកាលនោះមិនអត់ដែលបានមើលទេ ពេលសម្តែងថតនោះ ទើបនឹងឃើញក្រោយ?

រាម : អត់ទេរូបថតពួកខ្ញុំមានដែរ ប៉ុន្តែវាភ័យចោលអស់ ។

ប៊ុនថន : គេថតឲ្យម្នាក់មួយសន្លឹក?

រាម : អត់ទេ គេថតហើយដិត ដិតបានហើយ គេផ្ញើមកយើង ។ យើងមើលហើយទុកទៅ អ្នកណាចង់បានទុកទៅ ។

ប៊ុនថន : ផ្ញើមកមន្ទីរ?

រាម : គេផ្ញើមកមន្ទីរ ចង់ស្គាល់រូបខ្លួនឯងអីចឹង ។

ប៊ុនថន : នេះប្រធានគេរៀបចំឲ្យថត?

រាម : ហ្នឹងប្រធានយើងហ្នឹងហើយ រៀបចំឲ្យថត គេចង់បាន គេរៀបចំឲ្យយើងអង្គុយថត ប៉ុន្តែគាត់មិនបានចូលរួមទេដូចជា គាត់ជាប់រវល់ គាត់ប្រាប់អនុឲ្យរៀបឲ្យ ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្តែក្រៅពីថតកន្លែងហ្នឹង មិនថតកន្លែងផ្សេងដែលរៀបចំថតទេ?

រាម : មាន មានកន្លែងផ្សេងទៀត តែបាត់ប៉ុន្មានកន្លែងទៀត អត់ឃើញមានទេ ។

ប៊ុនថន : ឃើញរូបថតមួយទៀត ថតតែស្រីសុទ្ធតែម្តង?

រាម : បាទ ថតស្រីៗសុទ្ធ ។

ប៊ុនថន : នៅខាងណាទេ ខ្ញុំដិតរូបមួយធំដែរ?

រាម : អាហ្នឹង សៀវភៅហ្នឹងគេយកមកឲ្យខ្ញុំមើលម្តងហើយ ឃើញមានសុទ្ធតែស្រី តែមិនដឹងជា នៅចន្លោះណា ។

ប៊ុនថន : រូបថតនេះពាក់ក្រម៉ាទាំងអស់?

រាម : សុទ្ធតែអីចឹង ដើរទៅណាម៉ាយុតគេហ្នឹង ប្រើតែអីចឹង ។ ដាក់ឈុតគេទាំងអស់គ្នា ច្រើនតែ អីចឹងឯង ។

ប៊ុនថន : មិនមានចាំមុខខ្លះទេស្រីៗ?

រាម : អត់ចាំទេ មើលគេមិនស្គាល់ មើលគេយូរទៅវាបែកផ្សែងភ្នែក មិនសូវចាំទេ ។ តែថ្ងៃហ្នឹងអាណានវាទៅរៀន វាយកមកឲ្យមើលទៅ ខ្ញុំពាក់វ៉ែនតាទៅក៏បានស្គាល់ម្នាក់ ។ និយាយរួមទៅបែកគ្នាយូរពេក មិនសូវចាំឈ្មោះចាំអី ។ បែកគ្នាចង់អស់ ចាំបានតែប្រធានៗ ។

ប៊ុនថន : ថតនេះឆ្នាំ៧៣?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : ចេញពីសៀមរាប ម៉ឺនឡើងមកសិល្បៈមជ្ឈិម?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : មកប៉ុន្មាននាក់?

រាម : មកក្នុង១០ នាក់នៅសិល្បៈមជ្ឈិម ប្រុស៥ ស្រី៥ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនមានចាំឈ្មោះប្រុសៗទេ?

រាម : វាបែកគ្នាអស់ទៀតទៅ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺននៅចាំប៉ុន្មាននាក់?

រាម : មានឈ្មោះ ពូអូន ពូរិន ។ ណាខ្លះទេ ដល់បែក ខ្ញុំភ្លេចឈ្មោះគេអស់ ។

ប៊ុនថន : ចោះស្រីៗ?

រាម : ស្រីៗមានឈ្មោះមិត្ត រ៉ាន់ ឈ្មោះមិត្ត លាង ហើយនឹងខ្ញុំ ហើយ រិន ហើយនឹង វ៉ែន ។

ប៊ុនថន : សព្វថ្ងៃមិនអត់ដែលជួបទេ?

រាម : អត់ដែលទេ ។

ប៊ុនថន : បែកទាំងអស់?

រាម : បែកគ្នាអស់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនមកភាគហ្នឹង នៅខាងណាភ្នំពេញ?

រាម : នៅភ្នំពេញ!

ប៊ុនថន : បាទ?

រាម : នៅភ្នំពេញ កាលនោះគេហៅសិល្បៈមជ្ឈិម នៅមហោស្រព ។ យើងតែងសម្តែងនៅក្នុង
មហោស្រព ស្អាត ។ ពេលគេធ្វើម៉ឺនទៅ គេឲ្យពួកខ្ញុំមកសម្តែងនៅកន្លែងប៉ុស្តិ៍ ។

ប៊ុនថន : នៅកន្លែងណាមានចាំទេ?

រាម : នៅកន្លែងស្នូឌីយោយើងផ្សាយ ។

ប៊ុនថន : កន្លែង?

រាម : ស្នឹងមានជ័យ ។

ប៊ុនថន : នៅជាមួយពីណា?

រាម : កាលនោះយើងដ្ឋានមេទៀត ។ ដ្ឋានអ្នកក្របក្រង នៅជាមួយ ហ្នឹ នីម ។ តា ហ្នឹ នីម
 គេចាប់គាត់យកទៅវាយចោល ។

ប៊ុនថន : តាំងពីម្ល៉េងនៅទីនោះ ?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្មាននៅសិល្បៈមជ្ឈិម ?

រាម : ទៅ១០ នាក់ ។

ប៊ុនថន : ទៅដល់នោះ ?

រាម : តែ១០ នាក់ គេជ្រើសរើសយកតែ១០ នាក់គត់ ។

ប៊ុនថន : មានអ្នកនៅទីនោះស្រាប់ទេ ?

រាម : មានគ្នាច្រើន រើសបញ្ចូលគ្នាតាំងពីភូមិភាគ៣០៤ បញ្ចូលគ្នានៅហ្នឹន ។

ប៊ុនថន : ទាំងអស់ប៉ុន្មាននាក់សិល្បៈមជ្ឈិម ?

រាម : សិល្បៈមជ្ឈិមនេះគ្នាច្រើនដែរ ទាំងអ្នកភ្លេង ទាំងអ្នករាំ ទាំងអ្នកចម្រៀង ច្រើនដែរនៅ
 អង្គភាពហ្នឹន ។

ប៊ុនថន : ចោះ ធ្លុច គាត់លែងក្របក្រង ?

រាម : គាត់លែងហើយ នៅតែអីទេ គាត់ក្របក្រងនៅហ្នឹន អី ហ្នឹ នីម ។

ប៊ុនថន : ទៅដល់នោះមានគេបែងចែកក្រុមផ្សេងៗដូចជាក្រុមចម្រៀង ?

រាម : មានអ្នកចម្រៀង មានអ្នកភ្លេង មានអ្នកលេងរឿង បង្ហាត់តាមផ្នែកគ្នាទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : ក្រុមវិទ្យុផ្សាយមានទេ ?

រាម : មាន ។

ប៊ុនថន : ក្រុមគេផ្សេង ?

រាម : បា អង្គភាពគេផ្សេង ប៉ុន្តែនៅជាមួយគ្នា រស់នៅជាមួយគ្នា ម៉ាជុំគ្នាឯងទាំងអស់ ។ ម៉ាអង្គ
 ភាពយើងនៅជាមួយ ដេកនៅដូចជាមួយគ្នា ។

ប៊ុនថន : បទចម្រៀងពីណាអ្នកច្រៀងដូចជាពូកែ ?

រាម : ពូកែច្រៀងពួក ពេជ្រ គាត់ច្រៀងពិរោះណាស់ ។

ប៊ុនថន : ស្រី ឬប្រុស ?

រាម : ស្រី តែខ្មៅ មាឌទាប តែឥឡូវមិនដឹងទៅណាទៅណាទេ ។

ប៊ុនថន : ចុះមានបទគាត់ច្រៀងទេ ដូចជាថតទុក ?

រាម : អត់មានទេ ។ ចម្រៀងម៉ាជីននៃហ្នឹងអត់ដែលឃើញមានទេ ។
 ប៊ុនថន : ដូចជាបទ១៧ មេសា?
 រាម : បា គាត់ច្រៀងបទហ្នឹងឯង ។
 ប៊ុនថន : បទ១៧មេសាគាត់អ្នកច្រៀង?
 រាម : បា ឈ្មោះ ពេជ្រ អ្នកច្រៀង ។ ប៉ុន្តែដល់ឥឡូវវាមិនដឹងទៅណាទៅណាអស់ ហើយ
 ឈ្មោះ ពេជ្រ មិនដឹងទៅណាទៅណាអស់ រត់ទ័នណាត់ទ័នណែន ។
 ប៊ុនថន : គាត់ច្រៀងច្រើនបទទេ?
 រាម : គាត់ច្រៀងច្រើនណាស់ព្រោះសម្លេងគាត់បាន ។
 ប៊ុនថន : ចុះប្រុសៗពីណា?
 រាម : ប្រុសៗ នរណាខ្លះទេ ។ ប្រុសច្រើនដែរ អ្នកចម្រៀងនោះ ភ្លេចឈ្មោះអស់ហើយ ។
 ប៊ុនថន : អ្នកឈឺដូចជា ស៊ីន ស៊ីសាមុត ដូចជាឈ្លីច្រៀងបទដ៏វត្តន៍?
 រាម : មានច្រើនដែរ ដូចជា វ៉ាតា ។ នោះក៏ច្រៀងពិរោះដែរ ។
 ប៊ុនថន : ស្អី វ៉ាតា?
 រាម : ខ្ញុំកាប់នាមត្រកូលគេមិនបាន ស្អី វ៉ាតា ប្រុស នោះក៏ច្រៀងពិរោះដែរ ។ សម្លេងគេបាន
 ដែរនោះ ។
 ប៊ុនថន : គាត់ខុសៗហ្នឹងច្រៀងទេ?
 រាម : ឲ្យតែទៅសម្លេងកន្លែងណា គាត់ឡើងច្រៀងគ្រប់តែបទ សម្លេងគេបាន ។
 ប៊ុនថន : វ៉ាតា ស្រុកគេនៅណា?
 រាម : នៅខាងបូព៌ា ។
 ប៊ុនថន : បើ ពេជ្រ មានស្គាល់ច្បាស់?
 រាម : ពេជ្រ នៅខាងកំពង់ធំ ។
 ប៊ុនថន : ស្រុកកំណើតនៅកំពង់ធំ?
 រាម : បាទ កំពង់ធំ នោះច្រៀងពិរោះណាស់ សម្លេងបានចង់ប្រហែល រស់ សេរីសុខា ដែរ ។
 ស៊ីគ្នានឹង ប៉ែន រ៉ែន ដែរ ចង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។
 ប៊ុនថន : ឈ្មោះស្អី ពេជ្រ មីន?
 រាម : ត្រកូលខ្ញុំអត់ស្គាល់ទេ ប៉ុន្តែឈ្មោះវា ពេជ្រៗ ច្រៀងពិរោះណាស់ ។
 ប៊ុនថន : គាត់ម៉ាជីននៃមីន ឬទៅមុន?

រាម : អត់ទេ ម៉ាជីនន៍ខ្ញុំ។

ប៊ុនថន : រើសពី?

រាម : ពីតំបន់៣៥ទៅ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្តែនៅក្នុងជាមួយម៉ីនទេ ទៅដល់ភ្នំពេញបានដូចគ្នា?

រាម : នៅជាមួយគ្នាតំបន់៣៥ រើសពីតំបន់៣៥យកទៅភ្នំពេញ។

ប៊ុនថន : នៅជាមួយគ្នា?

រាម : បាទ សម្រេចវាពិរោះណាស់ ហើយឈ្មោះមី ម៉ែៗ នោះក៏ច្រៀងពិរោះដែរ ពិរោះហើយ មីហ្នឹង។ មីហ្នឹងច្រៀងតាំងពីបទសង្គមចាស់ លលកញ្ជីឈ្មោះ ហ្នឹងវាច្រៀងពីសង្គម។ ច្រៀងបទហ្នឹង ដល់ចូលមកច្រៀងជាមួយខ្មែរក្រហមច្រៀងទៀត ហ្នឹងឈ្មោះតា ធ្មេចៗ យកគាត់តាមជាប់។

ប៊ុនថន : គាត់ស្អាតទេ?

រាម : ឈ្មោះមី ម៉ែ នោះស្អាតណាស់ ហើយចម្រៀងវា សម្រេចវាបានពិរោះណាស់។

ប៊ុនថន : គាត់ដើរតាម?

រាម : តាមតា ធ្មេច។

ប៊ុនថន : ចោះមកនេះហើយក៏គាត់ដើរតាមតា ធ្មេច ដែរ?

រាម : នៅដើរតាមរហូត តែដល់ពេលយើងរត់បែកទៅទៀតទៅ មិនដឹងទៅណាទៅណាទេ។ បែក គ្នាទាំងអស់ ម៉ាអង្គភាពសិល្បៈហ្នឹងរត់បែកគ្នាទាំងអស់។ ពេលយួនចូលដល់ភ្នំពេញ ដល់ ហើយយើងរត់ត្រឡប់ប្រទាន់ យកព្រះអាយុរៀងខ្លួន មិនដឹងអាណាទៅណាទៅណាខ្លះ។ ខ្ញុំរត់បែកពីគេតាមគ្នាបានបីនាក់ ដើររហូត មិនដែលមានឡានដឹកទេ ខ្ញុំចេញពីភ្នំពេញមក ខ្ញុំដើររហូតរហូតទៅដល់ព្រំដែន។

ប៊ុនថន : នារីម៉ែឡើងទៅសិល្បៈមជ្ឈមដែរ?

រាម : ទៅជាមួយគ្នានៅភ្នំពេញដែរ នៅសិល្បៈមជ្ឈមដែរ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្តែគាត់នៅជាប់ជាមួយតា ធ្មេច អត់នៅជាមួយ ហ្ន៎ នឹម ទេ?

រាម : កាលនោះ នៅជាប់ជាមួយតា ធ្មេច គាត់នៅភូមិភាគ៣០៤ នឹងជាប់។ ដល់ក្រោយមក ទៀតមក ផ្លាស់ពីតា ធ្មេច មកនៅអង្គភាពជាមួយពួកខ្ញុំ ហ្ន៎ នឹម គាត់គ្រប់គ្រង ព្រោះអី សិល្បៈតំបន់៣៥ នឹងភូមិភាគ៣០៤ គេរំសាយអស់ហើយ។ អត់មាននៅទេ រំសាយ ចូលនៅសិល្បៈមជ្ឈមនេះអស់ នៅភ្នំពេញអស់ទៅ។

ប៊ុនថន : ចោះមាននៅបទចម្រៀងកាត់ទេ នៅចាំទេ?

រាម : អត់ចាំទេ ។ បង ម៉ែ!

ប៊ុនថន : បាទ កាលបើឆ្នាំមានច្រើនដូចជា បទ ១៧ មេសា បទនារីស្រែអំបិល?

រាម : នារីស្រែអំបិល ស្រែអីសុទ្ធតែកាត់ច្រៀងហើយ បងម៉ែ ហើយនិង ពេជ្រ កាត់ច្រៀង ។

ប៊ុនថន : មិនចាំសម្លេងទេរាល់ថ្ងៃនេះ?

រាម : អត់ទេ បើថាស្តាប់សម្លេងម៉ាជីននៃពួកនោះច្រៀង ខ្ញុំនៅស្តាប់បាន នៅចាំបាន ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះអ្នកណា?

រាម : ប៉ា ប៉ុនយើងឥឡូវដូចមិនដែលឃើញមានទេ មិនដែលឮសូរនរណាគេចាក់ ។

ប៊ុនថន : អត់អីទេ ខ្ញុំមាន ចាំមើលយកឲ្យមិនស្តាប់ ។ ដូចថា មានប្រុសមានស្រី មិនអាចចំណាំបានទេ?

រាម : សម្លេងចំណាំបានខ្លះ បើប្រុសច្រៀង ស្រីក៏ចំណាំបាន ។ ប៉ុនខ្ញុំកន្តិកាឈ្មោះគេច្រៀងនោះវាក្រេចអស់ទៅ រត់បែកគ្នាអស់ទៅមិនសូវចាំ ។

ប៊ុនថន : នៅសិល្បៈមជ្ឈិមនោះ មិនមានដើរសម្លេងទៀតទេ?

រាម : នៅសិល្បៈមជ្ឈិម ដើរសម្លេងបានច្រើនណាស់ ។ ទៅតាមភូមិភាគ យើងដើរសម្លេងបានច្រើនដែរ ។

ប៊ុនថន : ទៅភូមិភាគណាខ្លះ?

រាម : មើលទៅនៅកន្លែងសិល្បៈមជ្ឈិម ខ្ញុំទៅសម្លេងខាងកំពង់សោម ហ៊ីទៅខាងកំពង់ចាម ហ៊ីទៅខាងនិរតី ។ ដើរបានច្រើនដែរ ប៉ុនដឹងកន្លែងណាកន្លែងណាទេ ច្រើនណាស់ ។ ចាំមិនអស់ដែរ មិនចេះតិចកន្លែង ថានៅនឹងក្រសួងភាគតិចណាស់ ភាគច្រើនចេញទៅសម្លេង ។

ប៊ុនថន : សម្លេងម្តងរយៈពេលប៉ុន្មាន?

រាម : ជូនណាខ្លះខែទៅមួយខែ បានត្រឡប់ចូលកន្លែងវិញ ។

ប៊ុនថន : ទៅម្តងៗ លែងដើរទៀតហើយ ដិះឡានទៅ?

រាម : កាលនោះយើងវាយបែកភ្នំពេញ មកនៅមជ្ឈិមយើងអត់ដែលដើរទេ ដិះតែឡាន ។

ប៊ុនថន : ឡានជូនទៅ?

រាម : ប៉ា ឡានជូនទៅរួច ឡានពីរគ្រឿង ដឹកសម្ភារៈមួយឡាន ដឹកមនុស្សមួយឡាន ។ ប៉ុនភាគច្រើនមិនដែលបានចេញទៅណាទេ តិចៗភ្ញៀវមក យើងទៅសម្លេងនៅមហោស្រពស្អាតៗ ។

ប៊ុនថន : មហោស្រពនៅជាប់មាត់ទន្លេ?

រាម : ជាប់មាត់ទន្លេ ។

ប៊ុនថន : សាលារាងកោង?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : ភាគច្រើនភ្ញៀវណា?

រាម : ភ្ញៀវច្រើនណាស់ ។

ប៊ុនថន : មកពីណាខ្លះ?

រាម : គាំភីកូរ៉េ គាំភីជប៉ុន គាំភីអាមេរិក គាំភីអាហ្វ្រិក ច្រើនដឹងមកពីណាខ្លះ ។ ដូនណា មួយអាទិត្យពីអាទិត្យជាប់គ្នារដឹក ខានយ៉ាច្រើន មួយអាទិត្យមួយថ្ងៃទេ បន្តិចភ្ញៀវមក ទៀត ។

ប៊ុនថន : ខាងខ្មែរយើងអ្នកធំមានទៅទេ?

រាម : អ្នកមានទៅដែរ អី ខៀវ សំផន អី អៀង សារី កន្លែងអី នួន ជា តាពត គាត់ទៅចូល រួម ហើយដូចជា ហ្នឹ នឹម សុទ្ធតែមេធំៗ មេទ័ពអីនោះ ។

ប៊ុនថន : មានហាត់សមទេមុននឹងសម្តែង?

រាម : យើងហាត់ ។ ដូចជា ស្នែកភ្ញៀវមក ថ្ងៃនេះយើងចាប់ផ្តើមហាត់ ។ ព្រលឹមឡើងយើង ហាត់ទៀតទៅ ទំរាំដល់មេឃើងយើងសម្តែង ។

ប៊ុនថន : អ្នកដឹកនាំក្រុមពីណា?

រាម : កាលនោះឈ្មោះបង ថា ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះស្តីថា?

រាម : ស្តាប់នាមត្រកូលគេអត់បានទេ ដឹងតែឈ្មោះគេទេ ឈ្មោះពូ ទ្រា ។

ប៊ុនថន : ថា ហ្នឹងស្រី?

រាម : ថា ហ្នឹងស្រី ទ្រា នោះប្រុស ។ ដូចជាគាត់គ្រប់គ្រងបន្ទាប់ពីក្រសួងហ្នឹងមក សាខា គេដឹក នាំទទួលខុសត្រូវបន្ទាប់មក ។

ប៊ុនថន : ស្រុកកំណើតគាត់នៅណា ថា?

រាម : បង ថា ស្រុកកំណើតនៅកំពង់ចាម ហើយ ទ្រា នៅខាងបូព៌ា ។

ប៊ុនថន : សម្តែងឲ្យអ្នកធំមើល មិនភ័យទេ?

រាម : ធម្មតា ដូចជាធ្លាប់ហើយ ។

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ជាប់មាត់ទន្លេ?

រាម : ហ្នឹងឯង ស្អាត ។ គាត់មកទស្សនកិច្ចម្តងៗ យើងរាំថ្វាយគាត់ ។ មិនថា សីហនុ សូម្បីនៅ
នេះយើងថាសង្គ្រាមនៅតែគាត់យាងមកទស្សនកិច្ចនៅនេះដែរ ។

ប៊ុនថន : នៅនេះមិនសិល្បៈដែរ?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : មិនរាំថ្វាយគាត់?

រាម : បា ។ បទហ្នឹងដដែល បទជួនពរ បទបាចង្កា គ្រាន់តែយើងអត់មានម្តង ។

ប៊ុនថន : នៅភ្នំពេញស្តេចយាងមកមើលច្រើនដងទេ?

រាម : បា នៅភ្នំពេញគាត់មក ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្មានដង?

រាម : បី-បួនដង ។ បើមកនេះ គាត់យាងមកបានពីដង ។ កាលគាត់យាងមកនេះ ទឹកទន្លេឡើង
ទៀត ប៉ុន្តែមានដីរឹចម្តងគាត់ពីទឹកមក ជិះដីរឹចម្តងទឹក កាលនោះទឹកឡើងមកជុំខ្លាំង ។ ពួក
ខ្ញុំឈរទទួលគាត់ទឹកត្រឹមៗ ណោះ ។

ប៊ុនថន : ឈរក្នុងទឹក?

រាម : បាចូលមកនៅក្នុងមន្ទីរ ។

ប៊ុនថន : មិនសម្តែងរហូតដល់បែក?

រាម : បាសម្តែងរហូតដល់បែក ភ្លៀវច្រើនណាស់ ។ កាលមុននៅភូមិដូងក៏មានអង្គភាពសិល្បៈ
ដែរ តែគេទើបនឹងបែកគ្នាអស់ គេរំសាយចេញអស់ ។

ប៊ុនថន : មិននៅជាមួយ ហ៊ុន នឹម យូរទេបានបាត់គាត់?

រាម : នៅប្រហែលជាយូរដែរ មើលកាលពីយើងវាយបែក៧៥ ១៧ មេសា មក ខ្ញុំនៅជួប
គាត់រហូត ។ បានប្រហែលឆ្នាំ១៩៧៧ បានគេចាប់ផ្តើមចាប់គាត់ទៅ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានជាគេចាប់គាត់?

រាម : អត់ដឹងដែរ ។ ខ្ញុំដឹងតែពេលចាប់គាត់ទៅ ពេលវេលាម៉ោង៦ ព្រឹក ។ ពេលនោះខ្ញុំធ្វើបបរ
អីឲ្យគាត់ហូប ហៅគាត់មកហូបបបរ ដល់ពេលនោះទៅគាត់ថា អីហូបមិនចូលទេ ។ ពេល
នេះទៅអីបែកក្នុងៗ មួយដីរឹតហើយ ហើយគេចាប់គាត់ទៅ កូនឡានកូចមកដល់ដាក់
កញ្ចប់ដែកត្រឹមៗ ។

ប៊ុនថន : ចាប់នៅមន្ទីរ?

រាម : ចាប់នៅកន្លែងមន្ទីរអង្គភាព ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្មាននាក់មកចាប់គាត់?

រាម : គ្នាបីនាក់ ។ ស្រណោះគាត់ណាស់ ខ្ញុំរស់នៅជាមួយគាត់ មិនដែលធ្វើឲ្យអ្នកនៅអង្គភាពល្អកំករទេ បានថាស្រណោះសោកស្តាយគាត់ដែរ ។

ប៊ុនថន : មិនឃើញផ្ទាល់?

រាម : ឃើញផ្ទាល់នឹងភ្នែក បើខ្ញុំអ្នកធ្វើម្តងម្កាលធ្វើអីឲ្យគាត់ លើកបាយអីឲ្យគាត់ ។ ខ្ញុំឈរមើលអីចឹង គ្រាន់តែលាប្រពន្ធកូនពីរបីម៉ាត់ ឡើងឡានទៅ មានតែផ្លូវស្លាប់ ។ ថាទៅ ខ្ញុំរស់នៅជាមួយគាត់មិនដែលមានបញ្ហាអីទេ ហើយអី អៀង សារី ក៏ធ្លាប់រស់នៅជាមួយគាត់ផ្ទាល់ មិនដែលឃើញមានធ្វើបាបអ្នកនៅហ្នឹងចេះចុះ អី ខៀវ សំផន អី ។

ប៊ុនថន : មិនធ្លាប់នៅផ្ទាល់?

រាម : ធ្លាប់នៅដែរ នៅ៥-១០០ នៅដី៥ ពេលយួនវាយ ។

ប៊ុនថន : ហ្នឹង នឹម ស្រុកកំណើតគាត់នៅណា?

រាម : អត់ស្គាល់ទេ អត់ដឹងថាស្រុកកំណើតនៅណាណី ខ្ញុំអត់ដឹងទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : គាត់នៅមន្ទីរអង្គភាពសិល្បៈ?

រាម : បាទ គាត់គ្រប់គ្រងនៅក្នុងក្រសួងហ្នឹង ។

ប៊ុនថន : គាត់ស្នាក់នៅក្នុងក្រសួង?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : ចុះកូនគាត់ប៉ុន្មាននាក់?

រាម : កូនគាត់មានគ្នាបីនាក់ ។

ប៊ុនថន : ប្រុសប៉ុន្មានស្រីប៉ុន្មាន?

រាម : ប្រុសពីរស្រីមួយ ។

ប៊ុនថន : ធំៗហើយ?

រាម : កូនធំកម្លោះអស់ហើយ មានតែមួយទេនៅតូច ។ គាត់ចាស់ណាស់ហើយ មិនមែនអាយុនៅក្មេងណា គាត់ចាស់អស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : ចុះប្រពន្ធគាត់នៅស្រុកអីវិញ?

រាម : ខ្ញុំអត់ស្គាល់ទាំងអស់ ខ្ញុំអត់ដែលហ៊ានសួរគាត់នៅស្រុកណាភូមិណា យើងតូចតាច ។

ប៊ុនថន : គាត់នៅក្នុងតែមន្ទីរទេ?

រាម : គាត់នៅតែក្នុងក្រសួង ។

ប៊ុនថន : ចោះប្រពន្ធកូនគាត់?

រាម : ប្រពន្ធកូនគាត់ក៏នៅជុំគ្នា ។ ថាទៅអង្គភាពសិល្បៈពួកខ្ញុំ តាំងពីគេចាប់គាត់ទៅយ៉ាបណាស់ រស់នៅ ។ មានគេមកគ្រប់គ្រង ពិបាករស់នៅណាស់ បន្តិចចាប់នេះ បន្តិចចាប់នោះ បន្តិច ចាប់យកអ្នកនេះទៅដាក់កុក ។ ហើយពួកខ្ញុំនៅប៉ុន្មាននាក់វេទនាណាស់ ហាត់សិល្បៈគ្រូនក៏ឲ្យ គ្នាទៅហាត់ អាអ្នកចូលមកគ្រប់គ្រងថ្មី ។ បើគាត់នៅ ដឹងតែយើងឈឺហើយ មិនចេះ ប្រើមនុស្សឈឺទេ មានតែប្រវេរប្រវារឲ្យចេះរកថ្នាំដាក់ទៅ ឲ្យឆាប់ជា ខ្លាចខាតការងារ ។ បើអ្នកមកក្រោយៗ គ្រប់គ្រងក្រោយយ៉ាប មួយដើរមិនដឹងគេយកទៅវាយចោលថ្ងៃ ណា អស់មេហើយ ។

ប៊ុនថន : ក្រោយពីចាប់គាត់ហើយ ចុះប្រពន្ធកូន?

រាម : ប្រពន្ធកូន គេយកទៅទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : ចាប់គាត់ទៅហើយរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃបានជាគេមកយកគាត់ទៅទៀត?

រាម : ចាប់គាត់បានរយៈពេលមួយអាទិត្យបានមកយកប្រពន្ធកូនទៅទៀត ។ ហើយអ៊ីក្រាន់គេចាប់ គាត់យកទៅ ក្រាន់តែលាខ្ញុំថា ម៉ាឆាកជីវិតនេះអ៊ីបានជួបមុខតែប៉ុណ្ណឹង ឃើញក្នុងៗ បាន ប៉ុណ្ណឹង ។

ប៊ុនថន : គាត់និយាយជុំគ្នា?

រាម : និយាយជុំគ្នា ។ គាត់និយាយបានជួបជុំក្នុងៗ ប៉ុណ្ណឹងម៉ាឆាកជីវិត ស្គាល់គ្នាបានតែប៉ុណ្ណឹង ។

ប៊ុនថន : ចុះប្រពន្ធកូនគាត់នៅហ្នឹងទេ?

រាម : ប្រពន្ធកូននៅហ្នឹង ប្រពន្ធកូនដឹងតែពីយំហើយ បើប៊ុននិយាយអីចឹង ។ ចុះបើគេតែអ្នកមកថា គេចាប់ហើយ គាត់មិនដឹង ។

ប៊ុនថន : គេប្រាប់គាត់មុន?

រាម : គេចុះប្រាប់គាត់មុន ។

ប៊ុនថន : គាត់អត់មានរត់ទេ?

រាម : អត់ទេ គាត់មិនរត់តែម្តង ព្រោះគាត់តាំងចិត្តថា គាត់មិនមានធ្វើអីខុស ។ គាត់តាំងចិត្តថា គាត់មិនរត់តែម្តង បើគាត់រត់ គាត់ដឹងថាគាត់ខុសហើយ បានគាត់គេចខ្លួន ។ ហើយអ្នកអង្គ

ភាពនៅហ្នឹង មួយៗក៏គេសោកស្តាយគាត់ដែរ មនុស្សគ្រង់មិនឈរតំទេ ជឿទេ មាន
តែអ្នកដែលមិនគ្រង់ទេ ឯករតំៗ គេចខ្លួន ។

ប៊ុនថន : ចាប់ហើយប្រពន្ធគាត់នៅក្រសួងដដែល?

រាម : នៅហ្នឹងដដែល ក្រោយមកគេចាប់ទាំងប្រពន្ធ ទាំងកូនទៀត ទាល់តែអស់ទៀត អត់មាន
ទុកនៅហ្នឹងទេ ។

ប៊ុនថន : ក្រោយពីចាប់ហើយ គាត់អត់ទៅណាទេ?

រាម : អត់រត់ដែរ ប្រពន្ធកូន គាត់ថាបើស្លាប់ៗ ទាំងអស់គ្នា ។ ហើយមានម្តាយគាត់ចាស់ជរាទៀត
យកទៅទាំងអស់ ។

ប៊ុនថន : ម្តាយក្មេកឬក៏?

រាម : ម្តាយបង្កើត ។

ប៊ុនថន : ម្តាយ ហ្នឹង ឬ បង្កើត?

រាម : បាទ ។ កាលនោះ អី ខៀវ សំផន អី អៀង សារី ខ្ញុំធ្លាប់នៅ អត់ទេគាត់ដឹងថាស្រួល
គាត់មិនដែលធ្វើបាបពីណា ។ អត់ដែលឃើញធ្វើបាបពីណា ។

ប៊ុនថន : ចាប់ហើយអ្នកប្តូរថ្មីមកពីណា?

រាម : ភ្លេចឈ្មោះហើយ ស្រីមកពីខាងនិរតីមក ។ ឲ្យតែពួកនិរតីមក ដឹងតែម្នាក់ៗ ខ្លាចតែម្តង
គេប្រើហិង្សាខ្លាំងណាស់ ។

ប៊ុនថន : គាត់កាច?

រាម : កាច គេសំឡតយើង ជូនអីគេចោទដូចជាខ្លាំងអីចឹង ដូចខ្ញុំនៅតែថ្ងៃឯរបស់ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចគេចោទម៉ែ?

រាម : គេចោទខ្ញុំថា សេអ៊ីអា គេយកខ្ញុំទៅដាក់កុក ។ កាលនោះខ្ញុំអត់ទាន់បាននៅជាមួយអីទេ ។
អត់ទាន់បាននៅជាមួយអី អៀង សារី អត់ទាន់បាននៅផ្ទាល់ទេ នៅជាមួយអី ហ្នឹង យន់
ដំបូងគេចាប់ម៉ែខ្ញុំ?

ប៊ុនថន : ម៉ែ?

រាម : ម៉ែមួយទៀត គាត់ជាកម្មាភិបាល ។ ដល់ពេលគេចាប់ម៉ែខ្ញុំទៅ បានក្រោយមកទៀតគេ
ចាប់ខ្ញុំ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែរបស់ម៉ែ គាត់ធ្វើអីវិញ?

រាម : គាត់គ្រប់គ្រងនៅអង្គភាពសិល្បៈ ។

ប៊ុនថន : មិនមែនមីន រឿន ទេ?

រាម : អត់ទេ នោះនៅតំបន់៣៥នោះទេ គាត់នៅភ្នំពេញ ។

ប៊ុនថន : គាត់ឈ្មោះអី?

រាម : ឈ្មោះ ឡុង ។

ប៊ុនថន : ស្ទីឡុង?

រាម : សោម ។

ប៊ុនថន : សោម ឡុង ស្រី?

រាម : ស្រី ប៉ុន្តែគេវាយចោលហើយ ។

ប៊ុនថន : គាត់គ្រប់គ្រងហ្នឹងដែរ?

រាម : បា ហ្នឹងនិរតិចូលមកបានប៉ុន្មានថ្ងៃ គេចាប់គាត់យកទៅ ទាំងប្តីទាំងកូនកំពស់នេះ ។ ពេល
ចាប់គាត់បានមួយអាទិត្យ បានគេមកយកខ្ញុំទៅដែរ ។

ប៊ុនថន : ប្តីគាត់ធ្វើអីដែរ?

រាម : ប្តីគាត់ធ្វើនៅហ្នឹងជាមួយគ្នា ស្រុកភូមិជាមួយគ្នា សិល្បៈហ្នឹងដែរ ។

ប៊ុនថន : គាត់កូនប៉ុន្មាននាក់?

រាម : កូនស្រីមួយ ទើបនឹងបានកូនមួយ ។

ប៊ុនថន : កូនអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ?

រាម : កូនអាយុ៨ឆ្នាំ ។

ប៊ុនថន : ស្ទី ឡុង កាលនោះ?

រាម : សោម ឡុង ។

ប៊ុនថន : ចុះប្តីគាត់ឈ្មោះស្ទី?

រាម : ប្តីគាត់ឈ្មោះ លីន ។

ប៊ុនថន : ស្ទីលីន?

រាម : ត្រកូលដឹងស្ទីទេ លីន នោះ ។

ប៊ុនថន : ហៅក្រៅ លីន?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ឡុង គាត់អត់មានឈ្មោះហៅក្រៅទៀតទេ?

រាម : អត់ទេ ។

ប៊ុនថន : ចុះមានដឹងគាត់ខុសអីបានគេចាប់ទេ?

រាម : ខ្ញុំអត់ដឹងដូចតែគ្នា គ្រាន់តែប្រជុំថាគាត់នឹងខ្លាំងសេអ៊ីអា ។ ដូចថារូបខ្ញុំអីចឹង ខ្ញុំអត់ដឹងអី ហេតុអីបានគេយកខ្ញុំទៅដែរ ហើយខ្ញុំអត់ដឹងអីសោះហ្នឹង ។ ប៉ុន្តែដូចជាទៅដល់នោះប្រធាន គុកគេអាណិតអាសូរខ្ញុំចឹងទៅ គេអត់មានធ្វើអី ។

ប៊ុនថន : យកទៅណាវិញ?

រាម : គេយកទៅដាក់នៅកន្លែងទួលស្មែង យកទៅដាក់អប់រំនៅកន្លែងទួលស្មែង ។

ប៊ុនថន : គេមកចាប់ ឬដឹកមីន?

រាម : គេឲ្យឡានមកដឹកខ្ញុំយកទៅម្នាក់ឯង ។

ប៊ុនថន : មានដាក់ខ្នោះ?

រាម : អត់ទេ ដាក់ឡានទៅ ប៉ុន្តែមុននឹងយកទៅដល់កន្លែង គេពន្លាងដានយើងទៅលិចទៅកើតៗ ។ ទំរាំបានទៅដល់កន្លែងហ្នឹង ហើយថ្ងៃនោះខ្ញុំទៅឈឹង តែបានអីគាត់គេមកវិញ ហៅខ្ញុំមក វិញហៅមកដាក់ស៊ីរ៉ូម ។

ប៊ុនថន : អីណា?

រាម : អី យុន យ៉ាត ។ ដាក់ស៊ីរ៉ូមអីហើយចឹងទៅ បានគេមកយកខ្ញុំទៅវិញ ។ ដាក់ស៊ីរ៉ូមអស់ ប្រាំប្លោក ។

ប៊ុនថន : កាលយកទៅដំបូងហ្នឹង យោធាមកយក?

រាម : ពួកយោធាគេមកយក ពួកយោធាតែម្តង ។

ប៊ុនថន : ឡានអីវិញ?

រាម : ឡានយុបតូច ។

ប៊ុនថន : មកដល់មាននិយាយថាម៉េច?

រាម : អត់ទេ គ្រាន់តែមកដល់គេឲ្យខ្ញុំរៀបចំភ័រ៉ាន់ ។

ប៊ុនថន : ប្រាប់ថាទៅណាទេ?

រាម : អត់មាន ។

ប៊ុនថន : មីនមានសួរគេ?

រាម : សួរគេ ខ្ញុំយកទៅណា គេអត់ប្រាប់ គេថាទៅដល់គង់ដឹងទេ ទៅៗ ។

ប៊ុនថន : មីនភ័យទេ?

រាម : អត់ភ័យ ។

ប៊ុនថន : អត់ដឹងថាគេយកទៅទេ?

រាម : អត់ដឹងថាយកទៅណា ទាល់តែទៅដល់កន្លែងលក់ដំបូនដឹង ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានដឹងថាទៅទួលស្មែរ?

រាម : ចោះបើកន្លែងទួលស្មែរនោះសម្រាប់អប់រំមនុស្សទូទៅហើយ នរណាដូចយើងធ្វើខុស គេយកយើងទៅដាក់កន្លែងអប់រំគ្រងនោះ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានមើលដឹងថាទៅនោះ គេហៅទួលស្មែរ?

រាម : ចោះបើឈ្មោះវាដាក់នៅហ្នឹង នរណាក៏គេហៅទួលស្មែរ ។ ទួលស្មែរជិតកន្ទួត ស្គាល់ទេ ។

ប៊ុនថន : កន្ទួតស្បៀមរាប?

រាម : ភ្នំពេញយើង ទួលស្មែរនៅជិតភ្នំពេញ កន្ទួតជិតភ្នំពេញ ។

ប៊ុនថន : កន្ទួតដូរំបំបែកទៅតាមកែវ គេហៅកន្ទួតស្បៀមរាប?

រាម : អត់ទេ មិនមែនស្បៀមរាបនោះទេ ។ កន្ទួតជាយក្នុងភ្នំពេញយើង ។

ប៊ុនថន : កន្ទួតនៅខេត្តកណ្តាល?

រាម : ស្គាល់វត្តស្មែរទេ!

ប៊ុនថន : ស្គាល់!

រាម : ហ្នឹង ។

ប៊ុនថន : យកមកវត្តស្មែរ?

រាម : នោះមិនមែនទួលស្មែរទេ គេហៅវត្តស្មែរ ខ្ញុំប្រឡំ ។

ប៊ុនថន : ចឹងមិនមែនទួលស្មែរទេ?

រាម : មិនមែនទេ ។ នៅវត្តស្មែរជាយក្នុងភ្នំពេញយើង ។ ខ្ញុំនៅនោះប្រហែលជាប់បីឆ្នាំ ។

ប៊ុនថន : មកដំបូនគេដាក់នៅវត្តស្មែរ?

រាម : កាលគេចាប់!

ប៊ុនថន : ដឹកមក?

រាម : កាលគេដឹកមក យកមកដាក់នៅវត្តស្មែរ ។

ប៊ុនថន : គេមានសួរចម្លើយមិនទេ?

រាម : គេសួរដែរ យើងនៅហ្នឹងមានធ្វើអីខ្លះ ខ្ញុំថាមិនមានធ្វើអី ។ មានគេអប់រំប្រុងប្រយ័ត្នធ្វើខ្សែខ្នង ហើយខ្ញុំថាអត់ អត់ដែលមាននរណាអប់រំខ្ញុំចឹងផង ។ ចុះអត់យើងមិនឆ្លើយថាអត់ អត់មាន

ដល់ហើយគេក៏អត់មានធ្វើអីខ្ញុំដែរ គ្រាន់សួរប៉ុណ្ណឹង ។ ហើយគេក៏ឲ្យខ្ញុំដាំបាយដាំទឹកឲ្យពួក
អ្នកដែលគេយកទៅអប់រំទាំងអស់គ្នាហូបទៅ គ្នាប្រហែលជាបម្រុងពាន់នាក់ ។

ប៊ុនថន : ជាបម្រុងពាន់នាក់?

រាម : បាទ ខ្លះទៅធ្វើស្រែ ប៉ុន្តែខ្ញុំគេឲ្យនៅចំហុយបាយ មិនបានទៅធ្វើអីទេ ។ ក្រៅពីនោះទៅស្ទង់
ទៅដក តែឲ្យគេវាយដំប្រុងដាក់អត់មានទេ គេគ្រាន់តែអប់យើង ។ នៅហ្នឹងបានប្រហែល
៣ឆ្នាំ ។

ប៊ុនថន : ដល់ឆ្នាំណា?

រាម : មើល៧៧, ៧៨ គេយកពួកខ្ញុំអីទៅ ។

ប៊ុនថន : នៅដាំបាយ?

រាម : នៅដាំបាយ ចំហុយឲ្យគេ ។ ពេលដាំបាយហើយ គេចែកគ្នាបន្តិចៗម្នាក់ ។

ប៊ុនថន : មិនមានអ្នកស្គាល់ទេកាលទៅ?

រាម : មានស្គាល់ ប៉ុន្តែអ្នកនៅនេះអត់មាន ។ ប៉ុន្តែយើងរត់បែកគ្នាអស់ហើយ ស្គាល់គ្នា ។

ប៊ុនថន : អ្នកសិល្បៈដូចម្តេច?

រាម : សិល្បៈ ដែរ ។

ប៊ុនថន : ទៅនោះច្រើនដែរ?

រាម : ទៅច្រើនតែពួកសិល្បៈទៅនៅនោះ ទៅជិត១០ នាក់ ទាំងស្រីទាំងប្រុស ប៉ុន្តែរត់បែកគ្នាអស់
ហើយ ។ ដល់ក្រោយនៅនោះប៉ុន្តែនាឆ្នាំទេ គេចាត់តាំងឲ្យយើងខ្លះធ្វើជួរទេក្លើង ខ្លះទៅ
ខាងបាត់ដំបង ចែកផ្លូវគ្នា បែកអស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : ចោះបងដីដូនមួយឡុងឃើញនៅទីនោះទេ?

រាម : អត់ទេ គេវាយចោលហើយ ។

ប៊ុនថន : នៅទីនោះអ្នកណាគ្រប់គ្រង?

រាម : ឈ្មោះ ភាតី ។

ប៊ុនថន : ចុះអ្នកគ្រប់គ្រងជាន់១ .០ ០ ០ នាក់នោះ?

រាម : គាត់ហ្នឹងហើយ ។

ប៊ុនថន : ភាតី?

រាម : ភាតី ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះអី?

រាម : នាមត្រកូលអត់ស្គាល់ ។ ដឹងតែគាត់ទទួលខុសត្រូវនៅកន្លែងនោះ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ែអត់មានឃុំទេ?
 រាម : អត់មានដាក់ចង្កាក់អីទេ តែគ្រាន់គេអប់រំយើង ឲ្យយើងល្អ ។ គេអប់រំយើងតាមសមត្ថភាព
 របស់យើង ដូចជាចោទយើងមក មិនមែនអីចឹង គេឲ្យយើងលត់ដំនៅកន្លែងហ្នឹង ។
 ប៊ុនថន : ចោះម៉ែងថា ឲ្យម៉ែងដាក់ស៊ីរ៉ូម?
 រាម : នោះឯង មកពីនោះមកយកមកដាក់ស៊ីរ៉ូម ដាក់ស៊ីរ៉ូមហើយគេយកខ្ញុំទៅដាក់កន្លែងនោះ
 ដដែលទៀត ។
 ប៊ុនថន : ពីណាទូរស័ព្ទទៅ?
 រាម : អី យុន យ៉ាត ។
 ប៊ុនថន : គាត់ខលទៅពីណា?
 រាម : ខលទៅពួកទ័ពដែលយកខ្ញុំទៅ ។ ខ្ញុំមិនស្គាល់គេដែរហ្នឹងពួកទាហាន ។
 ប៊ុនថន : ម៉េចបានម៉ែងដឹង?
 រាម : ចុះបើខ្ញុំទៅកន្លែងគាត់ ។ គាត់អ្នកដាក់ឲ្យ ហើយគាត់ប្រាប់ចឹង ។
 ប៊ុនថន : គាត់ស្គាល់ម៉ែង?
 រាម : ស្គាល់ នៅនឹងអង្គភាពសិល្បៈ ព្រោះអីនៅអង្គភាពជាមួយគ្នា ។ គាត់ឃើញខ្ញុំគ្រុនចឹង
 គាត់អាណិតខ្ញុំ គាត់ប្រាប់គេថា កុំទាន់យកខ្ញុំទៅអី ចាំដាក់ស៊ីរ៉ូមឲ្យជាសិនខ្លាចទៅដល់នោះ
 ឈឺកាន់តែខ្លាំងគ្មានស្តីទេ ។ ដល់ហើយគាត់អាណិតខ្ញុំ ដាក់ស៊ីរ៉ូមឲ្យខ្ញុំជាសិន ។
 ប៊ុនថន : កាលនោះអត់ទាន់យកទៅវត្តស្នែងទេ ឬយកទៅរួចហើយ?
 រាម : អត់ទេ បកចុះបកឡើង ។ ដល់ពេលចឹងទៅ ស៊ីបស្ទូរនៅកន្លែងអង្គភាពខ្ញុំទៅថា គេយក
 ទៅហើយ បានគាត់ខ្ចាត់ខ្ចាត់ទ្រង់ទ្រាយក្របកន្លែងរកឃើញហើយឲ្យដឹកខ្ញុំយកទៅ ។
 ប៊ុនថន : កាលនោះ គាត់នៅធ្វើអី យ៉ុត យ៉ាត?
 រាម : យ៉ុត យ៉ាត គាត់ទទួលខាងក្រសួង ដូចជា សាខាខាងក្រសួងសិល្បៈដូចគ្នា ។
 ប៊ុនថន : ម៉េចបានជាគាត់ស្គាល់ម៉ែង?
 រាម : គាត់ទស្សនាហ៍ទៅបង្កាត់បង្រៀន រៀនសូត្រនៅទីនោះ ។
 ប៊ុនថន : បង្រៀនម៉ែង?
 រាម : បង្រៀនទាំងអស់គ្នា ដល់យូរៗទៅគាត់ស្គាល់ លេងសើចទាំងអស់គ្នាក៏ស្គាល់ទៅ ។
 ប៊ុនថន : គាត់បង្រៀនពីអី របៀបហាត់ ឬច្រើស្តី?

រាម : អត់ទេ គាត់អប់រំខាងទ្រឹស្តី រៀននយោបាយ ។
 ប៊ុនថន : កាលនោះគាត់ហៅម៉ឺនមកដាក់សិរ្សនៅពេទ្យ ឬក្រសួង?
 រាម : នៅដូះគាត់ ។
 ប៊ុនថន : ដូះគាត់នៅម៉ូណា?
 រាម : នៅម៉ាដួរស្តាត ។
 ប៊ុនថន : គាត់ហៅតែម៉ឺនម្នាក់ទេ?
 រាម : មានគ្នាច្រើនដែរនៅកន្លែងគាត់ ។ អ្នកនៅជាមួយគាត់ច្រើន មិនតិចណា ។ ចេញពីអង្គភាព
 សិល្បៈនេះទៅមានតែខ្ញុំម្នាក់ឯងពេលគេយកខ្ញុំទៅ ។ ប៉ុន្តែសម័យនោះលែងខ្លាចហើយ បើ
 ឃើញទូទៅហើយ មិនដឹងគេមិនដឹងយើង ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺនមកដាក់សិរ្សហើយ បានគាត់និយាយប្រាប់ម៉ឺន?
 រាម : គាត់ថាខ្ញុំសួរគេនោះ ស្មានមិនថាមិនទាន់ទៅណាមកណាស្មានតែនៅដូះ ដល់ពេលសួរគេទៅ
 ដាក់ជិះឡានយុបមួយ ដល់ហើយគាត់ឲ្យកូនចៅគាត់ស្នាក់តាមផ្ទះ ។
 ប៊ុនថន : ដាក់៥ថ្ងៃ ដល់ហើយម៉ឺនអត់ទៅនៅខាងសិល្បៈវិញទេ?
 រាម : គាត់អត់ហ៊ានប្រឆាំងគេ ។
 ប៊ុនថន : ឡានគេមកយក?
 រាម : ឡានគេមកយក អាឡានយុបដែលយកខ្ញុំទៅ អាឡាននោះមកដដែល ។ ប៉ុន្តែទៅនេះក៏
 សប្បាយដែរ អត់មានទុកទោសម្នេញអីដឹង ឃើញគ្នាច្រើនទូទៅ ធ្វើការអីចឹងទៅសប្បាយ
 ដែរ គ្មានភ័យកើតទុក ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺនអត់មានដូរទៅការងារផ្សេងទៀតទេ?
 រាម : អត់ ខ្ញុំនៅដាំបាយពូកែ ។ បានគេដាក់ចំហុយនៅសីដ ម៉ាកំពូលវ៉ាហ្គីន១០សីដ ។ អើគេ
 កាត់ប្រវែងៗនេះបែកគ្នា ទាំរាំមួយឆ្នែក គ្នាច្រើន ។
 ប៊ុនថន : សុទ្ធតែបាយចំហុយ?
 រាម : សុទ្ធតែបាយចំហុយ ។
 ប៊ុនថន : ម៉ឺនចេញពីនោះទៅនៅខាងណា?
 រាម : ខ្ញុំចេញពីនោះមក រត់យួនរហូត ។ ខ្ញុំនៅហ្នឹងទាល់តែយួនវាយ ដល់យួនវាយរត់បែកគ្នា
 រហូតទាល់តែសព្វថ្ងៃនេះ ។
 ប៊ុនថន : រត់ទៅណាកាលដំបូង?

រាម : ចេះតែដើរទៅ មិនដឹងទៅទិសណាទិសណីទេ ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ គេចក្រាបជ្រាង គេចក្រាប កាំភ្លើងក្រាបអីទៅ ចេះតែដើរទៅគ្នា៤-៥នាក់ រកកោះរកត្រើយមិនឃើញ ។

ប៊ុនថន : មិនរត់ទៅណា ?

រាម : ខ្ញុំរត់មក តាមផ្លូវចេះតែរត់ៗមក ខ្ញុំជួបពួកទ័ព ។ ពេលជួបពួកទ័ពអីចឹងទៅ យូនវារ៉ាយ មកខ្ញុំជួបពួកទ័ព ខ្ញុំតាមពួកទ័ពរហូតមក ។ ដល់មកតាមទ័ពមក បានជួបពួកអង្គភាពសិល្បៈ ខ្ញុំគ្នា៣-៤នាក់ទៀត ចេះតែដើរតាមគេតាមឯង ។ ដល់ក្រោយមកទៀត ជួបពួកទ័ពទៀត មកតាមទ័ពរហូតមក គេរើសនារីស្នាក់ការ ។

ប៊ុនថន : នារីស្នាក់ការ ?

រាម : សម្រាប់សែងអ្នករហូសពីខ្សែត្រៀម ពេលគេឡើងវាយរហូស ។ ដល់ពេលនោះទៅ យើង មានអង្គភាពទៀតទៅ ទៅតាមអង្គភាពទ័ពមជ្ឈិមជាប់មក ។

ប៊ុនថន : គេហៅអង្គភាពអី ?

រាម : អង្គភាពពួកទ័ពមជ្ឈិម ។

ប៊ុនថន : នៅជាមួយពីណា ?

រាម : ជាមួយគា ជៀម ។

ប៊ុនថន : គាត់ប្រធាន ?

រាម : ប្រធាន គាត់គ្រប់គ្រងខាងទ័ព ។ យើងតាមគាត់ហ្នឹងស្រួលដែរហ្នឹង មិនភ័យរត់ទៅណាទៅ ណីទៀត ។ រត់តែយើងយើងមានអង្គភាពតាមជាប់អីចឹងវាស្រួល ។

ប៊ុនថន : មកនៅខាងណាជាមួយគា ចៀម ?

រាម : រត់តាំងពីពាក់ផ្ទឹមរហូតមកបានមកនៅនេះ ។

ប៊ុនថន : ម៉ាឡៃ ?

រាម : បាទ ជាប់គ្នានៅហ្នឹងរហូត ។

ប៊ុនថន : ឆ្នាំប៉ុន្មានមកដល់នេះ ?

រាម : មកដល់នេះឆ្នាំ១៩៧៧ ។

ប៊ុនថន : រៀនណាមចូលមិនរត់ហែរៗ បានមកនេះ ?

រាម : បាន៧៧ហ្នឹងដែរ ។

ប៊ុនថន : មកដល់ដំបូងមិនមកនៅម្តុំភូមិអី ?

រាម : ដូចអត់មានភូមិមានអីទេ រត់រហូត ។

ប៊ុនថន : ពេលមកនៅម៉ាឡៃ នៅម៉ូណា?

រាម : កាលមុនមកដល់ម៉ាឡៃ ពួកទ័ពបោះជំរុំម៉ាជួរភ្នំកុយ ភ្នំត្រាងយើង ហើយនិងកំរៀង អំពិល ប្រាំដើម ។

ប៊ុនថន : ចុះនៅហ្នឹងម៉ីនមានដឹងថា គេហៅម៉ាឡៃ ឬមួយមិនទាន់ហៅម៉ាឡៃទេ?

រាម : កាលនោះគេហៅម៉ាឡៃ ។

ប៊ុនថន : កាលម៉ីនមកដល់មានឈ្មោះម៉ាឡៃហើយនៅ ឬមិនទាន់មានទេ?

រាម : បាទ ។

ប៊ុនថន : គេហៅម៉ាឡៃពេលណា?

រាម : តាំងពីពេលណាទេ ខ្ញុំមិនសូវចាំដែរ ដូចៗស្រីចឹងគេហៅម៉ាឡៃ ។

ប៊ុនថន : ម៉ីននៅទីស្នាក់ការពេលរត់មក?

រាម : ចូលអង្គភាពពួកទ័ពមជ្ឈិម ពួកអង្គភាពទ័ពមជ្ឈិម ។

ប៊ុនថន : ធ្វើការអីខ្លះ?

រាម : ខ្ញុំនៅខាងដឹកជញ្ជូនផង នៅខាងស្នាក់ការផង ។ ពេលណាគេអត់វាយចេះ យើងដឹកជញ្ជូន គ្រាប់អីយកទ្រុឌទ្រោម ។ ពេលមានរបួសយើងដាក់ស្នាក់ការសែងអ្នករបួសតគ្នា ពីរគ្នាដើម្បី យកស្នាក់ការៗ បានដល់មន្ទីរពេទ្យ ។

ប៊ុនថន : ម៉ីននៅទីនេះរហូតក៏ប្តូរទៅណាទៀត?

រាម : ខ្ញុំនៅ៧/៧នៅហ្នឹង នៅហ្នឹងរហូតអត់មានទៅណាមកណាទេ ។ ប៉ុន្តែកាល៧/៧ ខ្ញុំនៅនេះបាន ប៉ុន្តែខែទេ ៨២ខ្ញុំទៅនៅថៃជាមួយអី អៀង សារី នៅ៥-១០០ដីថៃ នៅខេត្តប៊ុនបូរី ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានម៉ីនដឹងដូចៗទៅនៅនោះ?

រាម : អីគាត់យកខ្ញុំទៅ អីគាត់ស្គាល់ខ្ញុំ គាត់ស្គាល់ខ្ញុំ ។

ប៊ុនថន : គាត់ស្គាល់ម៉ីនពេលណា?

រាម : គាត់ស្គាល់យូរហើយ គាត់ស្គាល់ខ្ញុំតាំងពីខ្ញុំនៅសិល្បៈនៅភ្នំពេញ ។

ប៊ុនថន : ម៉ីនមានជួបគាត់ ធ្លាប់និយាយលេងជាមួយគាត់?

រាម : គាត់ស្គាល់យូរហើយ ។

ប៊ុនថន : ៨២ម៉ីនទៅនៅនោះ?

រាម : ៨២ ទៅនៅ៥-១០០ ។

ប៊ុនថន : ទៅនៅច្រើនទេ?

រាម : មើលពីឆ្នាំ៧៧ខ្ញុំទៅនៅ៥-១០០ ៨២ខ្ញុំត្រឡប់មកនេះវិញ ។ ខ្ញុំសុំអីត្រឡប់មកនេះវិញ ខ្ញុំនឹកអ្នកនៅនេះ ។

ប៊ុនថន : ចឹង៧៧ម៉ឺននៅនេះបានមួយរយៈ ហើយទៅនៅ៥-១០០ ?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនទៅនោះធ្វើអីវិញ?

រាម : ទៅនៅហ្នឹង ទៅមើលកុមារ ។ កុមារដូចជា ម្តាយឪពុកគេទៅទូត ទៅនៅធ្វើទូតខាងកូរ៉េ ខាងនៅចិន នៅញូយ៉កអីចឹងទៅ ។ គេឲ្យខ្ញុំទៅមើលកុមារប្រហែលជា១០នាក់ ។

ប៊ុនថន : ក្មេងៗ ?

រាម : ក្មេងអាយុ១០ឆ្នាំ ៥ឆ្នាំ ៧-៨ឆ្នាំ ១២ឆ្នាំ ។

ប៊ុនថន : កូនរបស់ពិណខ្លះម៉ឺននៅចាំ?

រាម : អត់ចាំទេ ព្រោះគេចេញទៅអស់ហើយបានខ្ញុំនៅមើល ម៉ែៗគេចេញទៅទូតអស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : ចុះអ្នកណាទៅគ្រប់គ្រងលើម៉ឺន?

រាម : គ្រប់គ្រងនៅលើនោះបង ម៉ិញ ។

ប៊ុនថន : ឈ្មោះអី ម៉ិញ?

រាម : អត់ស្គាល់ទេ បង ម៉ិញ នោះជាកូនរបស់ អៀង សារី ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺននៅជាមួយគាត់មើលក្មេងៗ ?

រាម : បា នៅជាមួយគាត់ ។

ប៊ុនថន : អី អៀង សារី នៅនោះទេ?

រាម : នៅហ្នឹង ។

ប៊ុនថន : នៅជាមួយ?

រាម : គាត់នៅហ្នឹង គ្រាន់ថាគាត់សម្រាកនៅផ្សេង យើងសម្រាកផ្ទះផ្សេង កូនផ្ទះរបស់គាត់មួយ តូចសម្រាប់ពីនាក់ប្តីប្រពន្ធគាត់ ។

ប៊ុនថន : ចោះកូនៗគាត់?

រាម : កូនៗនៅហ្នឹងដែរ ។

ប៊ុនថន : គាត់មានកូនប៉ុន្មាននាក់?

រាម : អីកូន៤នាក់ ប្រុសមួយ ស្រីបី ។

ប៊ុនថន : កូនធំ?

រាម : មានចៅអស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានមីងសំគាត់ត្រឡប់មក?

រាម : ខ្ញុំនឹកអ្នកចាស់ៗ ខ្ញុំនៅតែឯងនៅនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀតខ្ញុំឈឺធ្ងន់ដង ខ្ញុំឈឺសន្ទុះមួយប៉ុន្មានថ្ងៃ គ្មាននរណាថាខ្ញុំរស់ដង ។ ដល់ពេលនេះទៅ តាមអី ជូន ជឿន គាត់ប្រាប់ថាខ្ញុំត្រូវជា សរសៃប្រសាទអីដង រលៀកស្រោមខ្នងរក្សាល ដល់ហើយគាត់ប្រាប់អី អៀង សារី ។ តាមអីគាត់មិនឲ្យខ្ញុំមកទេ តែអីជាធ្វើម៉េចដាក់បិទខ្ញុំចុះ ចង់ទៅណាបណ្តោយតាមចិត្តទៅ កុំប្រឆាំង ធ្វើម៉េចឲ្យតែខ្លួនរក្សាលខ្ញុំជាវិញ ។

ប៊ុនថន : រាល់ថ្ងៃនេះអត់អីទេ?

រាម : ជាដាច់អស់ហើយ គាត់ព្យាបាលឲ្យខ្ញុំដាច់អស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : នរណាព្យាបាល?

រាម : អី ជូន ជឿន ។

ប៊ុនថន : កាលនោះគាត់នៅហ្នឹង?

រាម : នៅហ្នឹងដែរ ។

ប៊ុនថន : គាត់ធ្វើអីវិញ?

រាម : គាត់ធ្វើពេទ្យដុកទ័រ ។

ប៊ុនថន : ចុះឥឡូវគាត់នៅរស់ទេ?

រាម : អត់ទេ តាមស្តាប់ព្រះស្រីថាគាត់ស្លាប់បាត់ហើយ ។ គាត់ចាស់ហើយ ចាស់ឡើងញឹកៗ គាត់ ប៉ុន្មានទេគ្រាន់តែម៉ាស្រករអីសម្តេចហ្នឹងឯង គាត់ចាស់ខ្លាំងមែនទែន ។

ប៊ុនថន : គាត់ឲ្យមីងមកនៅម៉ាឡៃវិញ?

រាម : គាត់ឲ្យខ្ញុំមកនៅនេះវិញមក ។ គាត់ថាបើខ្ញុំចង់មក ឲ្យខ្ញុំប្រាប់អីទៅបើចង់មកនេះ ឲ្យមកៗ ព្រោះអីខ្លួនរក្សាលអត់ពូកែទេឥឡូវនេះ ។

ប៊ុនថន : អីចឹងគាត់ព្រមឲ្យមក?

រាម : បា ហើយអីក៏គាត់ឲ្យខ្ញុំមកៗ ខ្ញុំសុំប៉ុន្មានដងហើយ ប៉ុន្តែគាត់មិនឲ្យមក ។ តាមអី ជូន ជឿន ថាប្រឆាំងអត់បានទេមនុស្សហ្នឹង ថាទៅណាទៅហ្នឹងហើយ អីចឹងហើយបានមកនៅនេះ មក ។ ដល់ខ្ញុំមកនៅនេះបានរយៈប៉ុន្មាន ប្រហែលកន្លះឆ្នាំមិនដឹង គាត់ថាឲ្យខ្ញុំទៅនៅនេះ វិញទៅ ។ គាត់ចង់បានខ្ញុំឲ្យនៅជួយមើលក្មេងៗ ព្រោះអីឲ្យគេមើលផ្សេងច្រើនតែធ្វើបាប

ក្មេង ។ គាត់ចង់រកអ្នកណាដែលពូកែមើលក្មេងៗ ព្រោះអីក្មេងៗអស់ហ្នឹង ខ្ញុំមើលខ្ញុំមិន ដែលធ្វើបាបវា ។ ទៅរៀនទៅអីក៏ទៅមិនបានដែរ វាតាមពេក យំ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែទៅរៀនដែរ?

រាម : រៀនអក្សរដែរ ប៉ុន្តែមិនបានរៀនប៉ុន្មានទេ ។ រៀនបន្តិចទៅ ក្មេងវាយំតាមទ្រហ័ងពេក អត់ មានអ្នកណាមើលជំនួសទេ ម្នាក់ឯងហើយក្មេងចង់១០ នាក់ អត់បានទៅណាមកទេ ។

ប៊ុនថន : ចុះឪពុកម្តាយគេខុសស្រាប់មកមើលទេ?

រាម : ពុកម្តាយគេជូនណាគេមកដែរ មកបានត្រឹម២-៣យប់ទៅវិញហើយ ចុះពួកទូតដែលនៅ បានយូរ ។

ប៊ុនថន : អត់យកកូនទៅជាមួយទេ?

រាម : អត់យកទៅទេ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានអត់យកទៅ?

រាម : ដឹងម៉េច ទុកនៅហ្នឹង ។

ប៊ុនថន : ម៉ែសុំមកនៅម៉ាឡៃបានរយៈពេលប៉ុន្មាន?

រាម : បានប្រហែលកន្លះឆ្នាំគាត់ទៅវិញ ខ្ញុំអត់ទៅ ។

ប៊ុនថន : គាត់អត់ថាអីទេ?

រាម : គាត់អត់ថាដែរ គាត់ដឹងថាខ្ញុំរលាកសរសៃប្រសាទ ។

ប៊ុនថន : ម៉ែនៅហ្នឹងមកខាងអីវិញ?

រាម : មកនៅហ្នឹង មកចូលសិល្បៈវិញដែរ ។

ប៊ុនថន : ត្រូវចំណង់ចំណូលចិត្តការងារម៉ែទេ?

រាម : កាលខ្ញុំមកនោះ ឈ្មោះអី ថុនៗ គាត់ចង់បានខ្ញុំនៅជាមួយគាត់ ហើយមួយទៀតអី ជូត ចង់បានខ្ញុំទ្រទៅនៅដីត្រូវប្រថុត ។

ប៊ុនថន : ពីណាវិញ?

រាម : ឈ្មោះ អី ជូត ហើយអី ថុន ។

ប៊ុនថន : អី ថុន នៅខាងសិល្បៈ?

រាម : អី ថុន គាត់នៅខាងកាសែត គាត់ចង់បានខ្ញុំជួយរៀបការកាសែត ហើយតា ជូន គាត់ចង់ បានខ្ញុំទៅជួយដីត្រូវប្រថុត ។ ដល់មួយចង់បាន ពីរចង់បានអីចឹងទៅ អី អៀង សារី គាត់

អត្តនោម័ត្តខ្លួនឯងថាមិនបាច់ទេ ទៅឈ្មោះពូ វិនៗ គាត់ទទួលសិល្បៈនៅនេះក៏គាត់ចង់
បានឲ្យនៅអង្គភាពសិល្បៈវិញទៅ ។ មានបានធ្វើអី ទៅមកៗខាងសិល្បៈ ។

ប៊ុនថន : សិល្បៈហ្នឹងពូ វិន អ្នកគ្រប់គ្រង?

រាម : បា ពូវិន អ្នកគ្រប់គ្រង គាត់ឲ្យខ្ញុំនៅជួយបង្កាត់គេ ។

ប៊ុនថន : គាត់នៅរស់ទេ?

រាម : គាត់នៅរស់ ឥឡូវគាត់នៅធ្វើការនៅខាងភាគី ។

ប៊ុនថន : ឃុំភាគី?

រាម : ហ្នឹងគាត់សិល្បៈដែរ ។

ប៊ុនថន : ប្រធានសិល្បៈ?

រាម : បា គាត់នៅភ្នំពេញ ក៏គាត់នៅដែរ នៅអង្គភាពជាមួយខ្ញុំនៅភ្នំពេញ នៅមជ្ឈម ។ នៅ
ភាគី គាត់ធ្វើខាងឃុំ គាត់ទស្សនាហ៍មករៀននៅនេះដែរ ដូចខ្ញុំតែព្រឹក ។

ប៊ុនថន : មីងនៅជាមួយគាត់?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : ចោះខាងដ្ឋិតរូបថត និងកាសែតនៅម៉ាឡេ?

រាម : នៅនេះដែរ ប៉ុន្តែគាត់ស្លាប់អស់ហើយ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះកាសែតអីវិញ?

រាម : ដ្ឋិតរូបថត ដូចថាភ្ញៀវអីមកថតអីចឹង មានគេអ្នកដើរថត ។

ប៊ុនថន : មីងថាមានសម្តេចមក ទៅទទួលសម្តែងដែរ?

រាម : ទៅ ។

ប៊ុនថន : មកច្រើនដែរទេ?

រាម : កាលនោះគាត់មកទស្សនកិច្ចបានពីរដង ។

ប៊ុនថន : ចុះកូនរបស់សម្តេចឪ?

រាម : មកដែរ យាងមកដែរ ។ ប៉ុន រាប្បូឌី គាត់មកនៅហ្នឹងយូរណាស់?

ប៊ុនថន : ពីណា រាប្បូឌី?

រាម : បា គាត់នៅដឹកនាំជញ្ជូនជាមួយពួកខ្ញុំ គាត់អត់មានយាងទៅវិញទេ ។

ប៊ុនថន : ចុះព្រះអង្គរាល់ថ្ងៃ?

រាម : ដឹងនៅណាទេ ។

ប៊ុនថន : អត់ឃើញនៅហ្នឹងទេ?

រាម : អត់ឃើញទេ ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានម៉ឺនដឹងថា កាត់រណប្បទិ?

រាម : ចុះបើអ្នកនៅហ្នឹងគេស្គាល់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនអត់ដែលជួបទេ?

រាម : ឥឡូវអត់ដែលជួបទេ ។

ប៊ុនថន : កាលពីមុន?

រាម : មុនៗក៏អត់ដែរ គ្រាន់ថាកាត់នៅនេះ នៅបានប៉ុន្មានដែរនៅខាងដឹកជញ្ជូន ។ គេមិនឲ្យកាត់ទៅ តែកាត់ចង់ទៅ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺននៅនេះមានវាយក្តាជាមួយកម្មវិធីខាងក្នុងទេ?

រាម : វាយ តាមនេះមានវាយក្តាខ្លាំងណាស់ ។ វាយជូនអីដឹកជញ្ជូនរត់ស្ទើរតែមិនរួចដែរហ្នឹង ។ វាយខ្លាំងណាស់ ជូនណាទៅយកអង្ករយកក្រាបអីនៅដីថៃព្រលឹម យួនវាយព្រលឹមៗ រត់ប្រសាចជើង ។

ប៊ុនថន : ចុះម៉ឺនរៀបការឆ្នាំណា?

រាម : កាលខ្ញុំការ៨០ ប៉ុន្មានទេ មិនចាំទេ ។ ការនៅនេះ ប៉ុននៅខាងរាប់ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះម៉ឺននៅក្រុមសិល្បៈ?

រាម : អត់ទេខ្ញុំចេញពីក្រុមសិល្បៈ ទៅនៅខាងដឹកជញ្ជូនម្តង ។

ប៊ុនថន : នៅសិល្បៈ បានប៉ុន្មានឆ្នាំ?

រាម : នៅសិល្បៈ បានពីរ-បីឆ្នាំ ដល់ពីនេះទៅ ខ្ញុំសុំគេទៅនៅខាងដឹកជញ្ជូនម្តង នៅតែខាងសិល្បៈពេក ។

ប៊ុនថន : នៅដឹកជញ្ជូនបានស្គាល់គ្រួសារអ្នកម៉ឺន?

រាម : បា ។

ប៊ុនថន : កាលនោះរៀបការប្តីប្រពន្ធច្រើនៗ?

រាម : អត់ទេ រៀបការ គេពាក់ក្នុងពាក់អីម៉ាជំនាន់នោះ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះឆ្នាំប៉ុន្មាន?

រាម : កាលនោះម៉ឺនដឹងជា៨០ ប៉ុន្មានទេ មិនចាំ ។

ប៊ុនថន : ការហើយ ម៉ឺននៅនោះរហូត ឬដាច់ប្តីទៅណាទៀត?

រាម : ខ្ញុំការបានប៉ុន្មានខែ យួនវាយ យើងរត់ទៀត ។ រត់ចេញពីកន្លែងនេះ ដល់ហើយរដ្ឋា
ភិបាលយើងទិញដីកេម្ពុយកន្លែងទៀតនៅថ-៨៥ ដើម្បីជម្លៀសប្រជាជនយើងនៅព្រំដែន
យកទៅដីថ្មី ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនទៅនៅនោះ ?

រាម : ទៅនៅនោះទាំងអស់គ្នា ម៉ូតូត្រង់ហ្នឹង ទាំងអស់គ្នាតែម្តង ។ គេយកតែប្តីៗយកទៅមុខ
ប្រពន្ធៗ នៅដីថែកុំឲ្យពិបាករត់លួន គ្នាអ្នកមានកូនមានចៅយ៉ាបំណាស់ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺននៅទីនោះដល់ប៉ុន្មានបានម៉ឺនមកនៅនេះ ?

រាម : នៅទីនោះដល់ វាយបែកខ្លាឆាប់ វាយបែកអីនេះអស់បានយកប្រពន្ធទ័ព្រប្រពន្ធអីមកនៅ
នេះវិញ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺននៅដូររាល់ថ្ងៃ ?

រាម : នៅហ្នឹងឯង ។

ប៊ុនថន : គេចាប់ដីនៅប្តូរចែក ?

រាម : អត់ទេស្រេចខ្លួនយើង នរណាគេមកមុនអីចឹងទៅ ។ ចុះមានឡានតែពីរបី យើងដឹកតាម
គ្រួសារៗមក ។ នរណាគេមកមុនអីចឹងទៅ គេចាប់បានដីធំ ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនមកក្រោយ ?

រាម : ខ្ញុំមកក្រោយគេ បានដីតូច ។

ប៊ុនថន : ចោះដួវចេញ តាមដួវណា ?

រាម : ដួវចេញទៅក្រោយនេះក៏មាន ប៉ុន្តែដុកណាស់ ខែវស្សាយ៉ាបំណាស់ ។

ប៊ុនថន : ចុះពូនៅទេរាល់ថ្ងៃ ?

រាម : អត់ទេ គាត់ស្លាប់យូរហើយ ។

ប៊ុនថន : ស្លាប់ដោយសារអី ?

រាម : គាត់ទៅអាណេ ហើយចោរប្លន់យកម៉ាស៊ីន ដល់ហើយបាញ់គាត់នៅព្រៃ ។

ប៊ុនថន : ស្លាប់ឆ្នាំប៉ុន្មាន ?

រាម : ឪអាចាន់ស្លាប់ខ្លាំង២០ឆ្នាំហើយ តាំងពីយើងមិនទាន់ផ្តាច់ខ្លួន ។

ប៊ុនថន : ឆ្នាំ៩០ ជាង ?

រាម : ហ្នឹងហើយ ។

ប៊ុនថន : ចុះកូនប៉ុន្មាននាក់ ?

រាម : កូនពីរប្រុសទាំងពីរ ហើយពិការមួយទៀត ។
 ប៊ុនថន : ពិការតាំងពីតូច ?
 រាម : អត់ទេ កូនខ្ញុំចេះដើរហើយ ។ ម៉ាជំនាន់យើងរត់នោះ អត់មានថ្នាំចាក់ការពារជំងឺខ្លួន
 ហើយក្រុនក្តៅតែមួយថ្ងៃសោះ កូនដើរអត់រួច ។
 ប៊ុនថន : ខ្លួនហូតដល់រាល់ថ្ងៃ ?
 រាម : ខ្លួនដល់រាល់ថ្ងៃ ជិះតែរទេះ រេទ័រណាស់ចិញ្ចឹមកូន ។
 ប៊ុនថន : ចុះមីងធ្វើអ្វីក្រោយប្តីស្លាប់ហើយ ?
 រាម : ក្រោយប្តីស្លាប់ហើយខ្ញុំស៊ីឈ្នួលគេ អត់មានស្រែមានចំការណា ។
 ប៊ុនថន : រាល់ថ្ងៃមានចំការទេ ?
 រាម : អត់មានទេ ។
 ប៊ុនថន : មានរបប ?
 រាម : អត់ របបអីក៏អត់មាននឹងគេ ។
 ប៊ុនថន : របបពេលមកដល់ដំបូង មានចែករបប ?
 រាម : មកដល់ដំបូងនៅក្នុងទ័ពហ្នឹងយើងបានរបបដែរ ក្រោយមកទៀតមក គេផ្តាច់របបយើង
 អស់ទៅ ។
 ប៊ុនថន : ពេលណាគេផ្តាច់របប ?
 រាម : គេបើកឲ្យខ្ញុំបានប៉ុន្មានដងទេ បើកបានប៉ុន្មាន២-៣ដងហ្នឹង ហើយគេផ្តាច់របបរហូតទៅ ។
 មិនដែលបើកអីគេបានទេ ។
 ប៊ុនថន : កាលមិនទាន់ផ្តាច់ខ្លួននៅធ្វើចំការ ?
 រាម : កាលមិនទាន់ផ្តាច់ខ្លួនក៏មិនបានធ្វើចំការធ្វើអីដែរ ។
 ប៊ុនថន : ធ្វើអីវិញ ?
 រាម : ដើរស៊ីតែឈ្នួលគេ ។
 ប៊ុនថន : សព្វថ្ងៃធ្វើអីវិញ ?
 រាម : លក់ដូរនិងចិញ្ចឹមកូនតក់ៗ ទៅលែងរួចហើយ បើឯកាយីៗ ។
 ប៊ុនថន : ខ្ញុំចង់សួរមីងមួយសំណួរ មុនពេលផ្តាច់ខ្លួនហើយក្រោយពេលផ្តាច់ខ្លួន ជីវភាពរស់ របរខុស
 ពីមុន ឬមួយនៅដដែល ?

រាម : ដូចជាមិនមានផ្លាស់ប្តូរអីទេដែល ពីយើងផ្តាច់ខ្លួន ។ មុនពេលផ្តាច់ខ្លួនក៏យើងនៅចាយ
លុយដដែល ដល់ផ្តាច់ខ្លួនមកក៏យើងនៅតែចាយលុយ ព្រោះយើងចាយលុយយូរហើយ ។

ប៊ុនថន : ដូចជីវភាពអត់ស្តូវប្លែកទេ?

រាម : ប្លែកដែរ ដូចពីមុនយើងអត់ ដល់យើងឥឡូវប្លែកយើងរកបានដូចបងប្អូន យើងប្លែកច្រើន
ពីដើមយើងអត់មានដុះអត់អីចឹង ។

ប៊ុនថន : ចង់សួរមីនមួយទៀត នៅក្នុងសម័យប័ណ្ណមីនដែលធ្លាប់ជួយគេទេ ដូចជាត្រូវបបអាហារ
សម្លៀកបំពាក់ដល់អ្នកដទៃ ធ្លាប់ជួយអ្នកផ្សេង?

រាម : រឿងសម្លៀកបំពាក់ របស់របរធម្មតាអត់មានអីខ្លះខាតប៉ុន្មានទេ យើងស្លៀកពាក់ធម្មតា ។

ប៊ុនថន : ដូចជួយអ្នកដទៃ?

រាម : ធ្លាប់ដែរ ដូចជាអ្នកណាដែលអត់ខ្លាំងអីចឹងទៅ យើងមានខ្លួនឯងចែកគ្នាស្លៀកពាក់ទៅ ។

ប៊ុនថន : មីនធ្លាប់នៅជាមួយលោកគា ខ្សែវ៉ា សំផន?

រាម : អីគាត់នៅខាងទី៣ដែរ ពេលណាគាត់មកលេង មានការអីនៅផ្ទះអី អៀង សារី នៅកន្លែង
៥-១០០ ។ គាត់មកលេង ទស្សនកិច្ច នៅដេកលេងអីនៅហ្នឹងទៅ ប៉ុន្តែមិនដែលឃើញ
គាត់មានស្ត្រីៗ មិនដែលមាន ។ គាត់និយាយលេងសើចជាយើងធម្មតា មិនដែលឃើញមាន
បាតុភាពអីយើងល្អកុំកករទេ ។

ប៊ុនថន : មួយទៀតទាក់ទងជាមួយបងប្អូនដីដូនមួយមីនឈ្មោះ ឡុង ក្រោយមកមីនមានដែលពួ
ដំណឹងគាត់ចាប់ទៅណា ដោយសារអីបានគេចាប់?

រាម : ខ្ញុំអត់ដឹងដែរ ប៉ុន្តែដឹងតែគេចាប់គាត់យកទៅ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះគាត់នៅខាងមន្ទីរអី?

រាម : នៅអង្គភាពសិល្បៈ ។

ប៊ុនថន : គាត់នៅជាមួយមីនទេ?

រាម : បា ទៅជាមួយគ្នា ដុះជាប់គ្នា តែមិនដឹងចាប់យកទៅណា ។ តាមដែលគាត់មកជួបខ្ញុំ គេឲ្យ
គាត់មកជួបខ្ញុំមួយភ្លែតដែរ គ្រាន់តែគាត់មកជួបខ្ញុំថាប៉ុណ្ណឹងមីនលាក្នុងយង់អស់មួយជីវិត
ហើយ ។

ប៊ុនថន : មីននោះអាយុប៉ុន្មាន?

រាម : មីននោះអាយុ៤០ គាត់គ្រាន់តែប្រាប់ខ្ញុំប៉ុណ្ណឹង ។ ហ៊ីកូននោះវាអត់ចង់ទៅតាមម៉ែវាទេ វា
យំអត់ចង់ទៅតាមម៉ែ វាថាមិនទៅទេ យកវាទៅវាយចោល ។

ប៊ុនថន : ម៉េចបានកូនហ្នឹងដឹង?

រាម : មិនដឹងម៉េច បើវាឆ្លើយអីចឹង ។ មែវាគេឲ្យមកជួបខ្ញុំ ជួបយប់ទៀត ជួបហែលជាមួយ ម៉ោងហ្នឹងគេឲ្យជួប ដល់ហើយបែកគ្នារបូត រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។ ដល់ពេលទៅផ្ទះ សួរអ្នក ផ្ទះក៏អត់ឃើញទេ ។

ប៊ុនថន : ពីមុនគាត់ធ្លាប់នៅជាមួយ ធុច ទេ?

រាម : នៅអង្គភាពហ្នឹងដែរ គាត់គ្រប់គ្រងហ្នឹងដែរ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដែលឃើញមានស្តីដែរ ។

ប៊ុនថន : ខ្ញុំចង់សួរពីម៉ាឡាវិញ ពេលណាមានវត្តនៅម៉ាឡាវិញ?

រាម : វត្តមាន ។

ប៊ុនថន : ម៉ឺនមកដល់ឆ្នាំ១៩៧៧?

រាម : វត្តនៅខាងនេះ ក្រោយមន្ទីរពេទ្យ វត្តចាស់ ។

ប៊ុនថន : គេហៅវត្តអី?

រាម : គេហៅវត្តចាស់ ។

ប៊ុនថន : កាលនោះមានលោកទេ?

រាម : មាន ។

ប៊ុនថន : ៧៧មាន?

រាម : យើងទើបមកនៅ យើងចាប់ផ្តើមបង្កើត មានវត្តមានអី ។ មានវត្ត មានលោកទៅ ។ កាលយើងមកនៅអត់ទាន់មានទេ ដល់ពេលយើងមកនៅយូរទៅយើងបង្កើត ។

ប៊ុនថន : ប្រហែលឆ្នាំប៉ុន្មាន?

រាម : មានតាំងពីឆ្នាំ១៩៧០ ៨២ហ្នឹងហើយ ព្រោះអីកាលខ្ញុំទៅ៥-១០០ វា៧៧អត់ទាន់មាន ពេលខ្ញុំមកវិញ ឃើញវត្តគេកើតហើយ ។ ខ្ញុំមក៨២ហ្នឹង ឃើញវត្តគេកើតហើយ ។

ប៊ុនថន : ប៉ុន្តែមានលោកទេ?

រាម : មានច្រើនដែរ លោកប្រហែលខ្លួន១០ អង្គជាន់ ។

ប៊ុនថន : មានធ្វើបុណ្យភ្នំ បុណ្យអីដែរ?

រាម : មាន ដល់ខែភ្នំគេរេចនំទៅវត្ត ។

ប៊ុនថន : កងទ័ព?

រាម : ទ័ពយើងហ្នឹងហើយអ្នកធ្វើ ធ្វើបុណ្យទានអីចឹងទៅ មានយាយដី មានភាអាចារ្យអីចឹងដូច រាល់ថ្ងៃ មានវត្តមានវាធ្វើ ។

ប៊ុនថន : ខ្ញុំអស់អីស្នូរមីងហើយ មីងមានអីបន្លែមពាក់ទងរូបហ្នឹងទេ ព័ត៌មានអីបន្លែម?

រាម : អត់ទេ មានអីបន្លែម ។

ប៊ុនថន : អីចឹងចាំខ្ញុំស្នូរមីងក្រៅ ។ អរគុណមីង ។

- ចប់ -